

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปและโรงเรียนในฝัน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม

โดย
นายมนัส ชัยยะ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974 – 464 – 961 – 5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**ROLES OF ADMINISTRATORS OF GENERAL SECONDARY SCHOOLS
AND LAB SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF NAKHON-PATHOM
EDUCATION SERVICE AREA**

By

Manus Chaiya

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

A Master's Report Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF EDUCATION

Department of Educational Administration

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2005

ISBN 974 – 464 – 961 – 5

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้สารนิพนธ์ เรื่อง "บทบาทของ
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปและโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
นครปฐม" เสนอโดย นายมนัส ชัยยะ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร. วิสาข์ จัฒวัตร์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รักษาราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ผู้ควบคุมสารนิพนธ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์
อาจารย์ ดร. ศรียา สุขพานิช

คณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์.ดร. ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

...../...../.....

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ศรียา สุขพานิช)

...../...../.....

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ชวนชม ชินะตั้งกูร)

...../...../.....

K 44252511 : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คำสำคัญ : บทบาท / ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป / โรงเรียนในฝัน/สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษานครปฐม

มนัส ชัยยะ : บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปและโรงเรียนในฝัน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม (ROLES OF ADMINISTRATORS OF GENERAL
SECONDARY SCHOOLS AND LAB SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF NAKHON-
PATHOM EDUCATION SERVICE AREA) อาจารย์ผู้ควบคุม สารนิพนธ์ : อ. ดร. ศรียา สุข
พานิช. 84 หน้า. ISBN 974 – 464 – 961 – 5

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป
และโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม 2) ความแตกต่างของบทบาทของ
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปและโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป จำนวน 22 โรงเรียน โรงเรียนในฝัน
จำนวน 7 โรงเรียน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 16 พฤศจิกายน 2548 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2548
เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารตามแนวคิดของเฟรเรน และเคย์
(Farren & Kaye) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (S.D) และการทดสอบค่าที(t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปและโรงเรียนในฝัน โดยภาพรวมและ
รายด้านอยู่ในระดับมาก
2. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปและโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษานครปฐม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนในฝันมี
ค่าเฉลี่ยสูงกว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปทุกด้าน

ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2548

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ผู้ควบคุมสารนิพนธ์

K 44252511 : MAJOR : EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEY WORDS : ROLES/ ADMINISTRATORS OF GENERAL SECONDARY SCHOOLS / LAB
SCHOOLS /THE OFFICE OF NAKHON-PATHOM EDUCATION
SERVICE AREA

MANUS CHAIYA : ROLES OF ADMINISTRATORS OF GENERAL
SECONDARY SCHOOLS AND LAB SCHOOLS UNDER
THE OFFICE OF NAKHON-PATHOM EDUCATION SERVICE AREA
MASTER'S REPORT ADVISOR : SARIYA SUKHABANIJ, Ph.D. 84 pp. ISBN 974-464-961-5

The purposes of this study were to find 1) the roles of administrators of general secondary schools and lab schools under the Office of Nakhon Pathom Education Service Area, and 2) the difference between the roles of administrators of general secondary schools and lab schools under the Office of Nakhon Pathom Education Service Area. The samples were 22 general secondary schools and 7 lab schools. The data were collected from November 16, 2005 to December 31, 2005. The instrument was a questionnaire about roles of the administrators based on the concept of Farren and Kaye. Percentage (%), mean (\bar{X}), standard deviation (S.D) and t-test were used in data analysis.

The findings revealed as follows:

- 1) The roles of the administrators of general secondary schools and lab schools, as a whole and as an individual aspect, were at a high level.
- 2) There was a significant difference between the roles of the administrators of general secondary schools and lab schools under the Office of Nakhon Pathom Education Service Area at 0.05 level of significance. The mean of the lab schools was higher than the general secondary schools in every aspect.

Department of Education Administration Graduate School, Silpakorn University, Academic Year 2005

Student's signature

Master's Report Advisors' signature

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ อาจารย์ ดร. ศรียา สุขพานิช รองศาสตราจารย์ ดร.ชวนชม ชินะตั้งกูร และ รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร ซึ่งให้ความเอาใจใส่ ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ เป็นอย่างดีตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการวิชาการ และคณะครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปและโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม ทั้ง 29 โรงเรียน ซึ่งได้อำนวยความสะดวกและให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณเพื่อน ๆ นักศึกษารุ่น 21 ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการศึกษาวิจัย นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ นายสิทธิ์ สิริพิเดช ผู้อำนวยการโรงเรียนโคกปรังวิทยาคม นายจตุรงค์ อินทร์รุ่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปากหว่า ที่ให้ความช่วยเหลือในเรื่อง ต่าง ๆ ซึ่งเป็นผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลังและความสำคัญของปัญหา.....	3
ปัญหา	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ข้อคำถามของการวิจัย.....	7
สมมติฐานการวิจัย	7
ขอบข่ายทางทฤษฎีของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย	11
นิยามศัพท์เฉพาะ	12
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	13
บทบาทของผู้บริหาร.....	13
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับบทบาท	13
บทบาทใหม่ของผู้บริหาร	15
การบริหาร โรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน	22
แนวคิดในการพัฒนาผู้บริหารและครู	28
แนวคิดในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนในฝัน	34
การประเมินคุณภาพภายในโรงเรียน.....	37
แนวทางการกำกับ ติดตามและประเมินผล.....	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43
สรุป	45

บทที่		หน้า
3	การดำเนินการวิจัย.....	46
	วิธีการและขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	46
	ระเบียบวิธีวิจัย.....	47
	แผนแบบของการวิจัย.....	47
	ประชากร.....	48
	ตัวแปร.....	49
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	50
	การสร้างเครื่องมือ.....	50
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	51
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
	สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	51
	สรุป.....	52
4	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
	ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	53
	ตอนที่ 2 บทบาทของผู้บริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป และโรงเรียนในฝันโดยภาพรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครปฐม.....	55
	ตอนที่ 3 ความแตกต่างของบทบาทของผู้บริหาร ของโรงเรียนทั่วไปและโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษานครปฐม.....	61
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	67
	การอภิปรายผล.....	68
	ข้อเสนอแนะ.....	70
	ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	70
	ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย.....	70

	หน้า
บรรณานุกรม	71
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	76
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	82
ประวัติผู้วิจัย	84

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ข้อมูลนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ หนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครปฐม.....	6
2	แสดงจำนวนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครปฐม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป และโรงเรียนในฝัน	48
3	สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	53
4	บทบาทของผู้บริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป และโรงเรียนในฝัน โดยภาพรวม.....	55
5	ระดับบทบาทของผู้บริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป จำแนกเป็นรายด้าน	55
6	ระดับบทบาทของผู้บริหารของโรงเรียนในฝัน จำแนกเป็นรายด้าน.....	56
7	วิเคราะห์ระดับบทบาทของผู้บริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั่วไป จำแนกเป็นรายข้อ	57

บทที่ 1

บทนำ

กระแสการเปลี่ยนแปลงด้านสารสนเทศในสังคมโลกปัจจุบันดำเนินไปอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีประชาชนในแต่ละประเทศสามารถรับทราบข้อมูลข่าวสารของอีกประเทศหนึ่งได้อย่างรวดเร็ว ผ่านทางสื่อต่าง ๆ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ดังนั้นประชาชนของประเทศต่าง ๆ ในโลกจึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ประชาชนของประเทศจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้ในทุกสภาพการณ์

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้มาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและบุคคล จึงมีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน” และในมาตรา 81 ได้บัญญัติไว้ว่า “รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมสร้างเสริมความรู้ และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปะวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศพัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม ของชาติ”¹ การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง ในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองด้านต่าง ๆ ตลอดชีวิต ตั้งแต่การวางรากฐานพัฒนาการของชีวิตตั้งแต่แรกเกิด การพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถด้านต่าง ๆ ที่จะดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้ อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รวมเป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้ อิทธิพลความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีทำให้เกิดโลกยุคไร้พรมแดน มีการแข่งขันในทุก ๆ ด้าน การที่จะทำให้ประเทศมีความสามารถในการแข่งขัน ในสังคมโลกได้ จำเป็นต้อง

¹รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2540), 19.

พัฒนาคนให้มีคุณภาพ องค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาคน จำเป็นต้องมีผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำที่ดีด้วย เพราะผู้นำคือสัญลักษณ์ขององค์กร ผู้บริหารจึงมีความสำคัญ ต่อหน่วยงาน ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ต่อส่วนรวม บทบาทของผู้บริหารย่อมมีผลสะท้อนต่อวิถีปฏิบัติงาน ผลงานขององค์กร บทบาทของ ผู้บริหารมีส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กร ผู้บริหารจำเป็นต้องอาศัยผู้ร่วมงาน กระบวนการการทำงานและความเป็นผู้นำ ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีทักษะในการทำงาน บทบาทของผู้บริหารยุคใหม่ต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกที่ดี เป็นผู้ประเมินผลงานที่ดี สามารถคาดการณ์ได้เป็นอย่างดี เป็นผู้ให้คำปรึกษา และเป็นผู้สนับสนุน ส่งเสริมให้บุคลากรทำงานเต็มความสามารถ ที่สำคัญบทบาทของผู้บริหาร ที่เหมาะสม จะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ว่าจะใช้บทบาทใด บทบาทของผู้นำจึงมีความสำคัญในการผลักดันการจัดการศึกษาของชาติให้มีคุณภาพได้ การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ อันเป็นเงื่อนไขไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานทางการศึกษา ที่จำเป็นต้องฝึกฝนให้เด็ก มีพื้นฐานในการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดเวลา คิดให้เท่าทันโลก การจัดการเรียนการสอนต้องทำให้เด็กเติบโตด้วยความเชื่อมั่นในระบบที่ทำให้สามารถพัฒนาตนเองตลอดเวลาและพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพ โดยมีกระบวนการให้เด็กสนุกกับการเรียนรู้ โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ เด็กต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เข้ารับการศึกษาในโรงเรียนที่มีคุณภาพมาตรฐาน แต่โรงเรียนดังกล่าวมีไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ นายกรัฐมนตรีห่วงใยปัญหาการศึกษาของไทยที่เด็กได้รับการศึกษาแล้ว คิดและวิเคราะห์ไม่เป็น ไม่รักการอ่าน อ่านหนังสือหรืออ่านข่าวแล้วคิดวิเคราะห์ไม่ได้ จึงจำเป็นต้องฝึกการอ่านตั้งแต่ปฐมวัยเพื่อปูพื้นฐานให้เด็กสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดเวลา คิดให้เท่าทันโลกในอนาคตที่จะเกิดขึ้น การเรียนการสอนต้องทำให้เด็กเติบโตด้วยความเชื่อมั่น มีระบบที่สามารถพัฒนาตนเองตลอดเวลาและพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพสูงสุด เพิ่มมูลค่าความเป็นมนุษย์ให้สูงขึ้นโดยมีการบูรณาการเกิดขึ้นทุกปี ที่จะทำให้เด็กรู้สึกสนุกกับการเรียนรู้ โดยใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ ที่ต้องปลูกฝังให้เป็น เพื่อไว้ใช้ค้นคว้าหาความรู้ตลอดชีวิต ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถแสดงออกและนำเสนอในเชิงสร้างสรรค์ เจตนารมณ์ดังกล่าวจะบรรลุผลได้ เด็กต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เข้ารับการศึกษาในโรงเรียนที่มีคุณภาพมาตรฐาน แต่โรงเรียนดังกล่าวมีไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ และเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2546 และให้กระทรวงศึกษาธิการพัฒนาแนวคิดโดยพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนที่ประชาชนใฝ่ฝันอยากให้นบุตรหลานได้เข้าเรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพได้

ภูมิหลังและความสำคัญของปัญหา

โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการศึกษาให้แก่คนในชาติ ผู้บริหารสถานศึกษาเปรียบเสมือนหัวใจของการศึกษา ต้องแสดงความเป็นผู้นำของสถานศึกษานั้น ๆ ด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสามารถ ต้องเป็นทั้งผู้บริหารและผู้นำในเวลาเดียวกัน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีสมรรถภาพความเป็นผู้นำสูง ย่อมทำให้สิ่งที่ตนรับผิดชอบสำเร็จด้วยดี ซึ่งผู้บริหารเพียงคนเดียวไม่สามารถดำเนินการได้ทั้งหมด แต่ต้องอาศัยความช่วยเหลือ สนับสนุนจากผู้ร่วมงานทุกฝ่าย ผู้บริหารที่ดี ต้องพยายามเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ และต้องสนใจปรับปรุงพัฒนาทักษะในการจัดการบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ² ดังนั้น โรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติให้มีคุณภาพมาตรฐาน เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข และมีจิตวิญญาณแห่งความรักชาติ จึงจำเป็นจะต้องดำเนินการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนสังคมและประเทศชาติ และเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2546 คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน และกระทรวงศึกษาธิการได้พัฒนาแนวคิดและดำเนินโครงการต่อไป โดยมีหลักการและความเชื่อว่าการศึกษสามารถเปลี่ยนแปลงสถานภาพคนจากคนจนไปเป็นคนรวยได้ หากได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มีพื้นฐานการเรียนรู้ที่ดีที่สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต จะสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นแรงงานที่มีคุณภาพ เป็นแรงงานที่มีฝีมือ มีรายได้และคุณภาพชีวิตสูงขึ้น สามารถหลุดพ้นวงจรความยากจนได้ อันเป็นความมุ่งมั่นของรัฐบาล โดยพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนที่ประชาชนในฝันอยากให้บุตรหลานได้เข้าเรียนในโรงเรียนดีที่มีคุณภาพ โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน จะช่วยสานฝันให้เป็นจริง ลักษณะสำคัญของโรงเรียนในฝันประกอบด้วย

1. จัดการศึกษาได้คุณภาพมาตรฐานปฏิรูปการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น แข่งขันได้ในระดับสากล ผู้เรียนมีคุณภาพมาตรฐานชาติ สามารถพัฒนาสู่มาตรฐานสากล บนพื้นฐานความเป็นไทย จัดบรรยากาศการเรียนรู้ เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน และมีความเป็นประชาธิปไตย
2. เป็นตัวอย่างการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับอำเภอที่มีคุณภาพมาตรฐาน เทียบเคียงกับโรงเรียนชั้นนำ เป็นที่ยอมรับศรัทธาของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ที่เน้นการมีส่วนร่วม
3. มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ บริหารคุณภาพทั้งระบบ มีความคล่องตัว รวดเร็ว ทันสมัย มีผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามีอาชีพและมีจำนวนเพียงพอ

²เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, ความขัดแย้งการบริหารเพื่อสร้างสรรค์ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ตะเกียง, 2538), 64.

4. มีความเข้มแข็งทางวิชาการ สามารถเป็นต้นแบบ เป็นแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนช่วยเหลือพัฒนาชุมชน และเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา และชุมชน เข้มแข็ง

5. มีเครือข่ายการสนับสนุน มีกระบวนการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นแหล่งทดลองสาธิต และฝึกอบรมครูของสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน

6. สื่อและเทคโนโลยีทันสมัยเพียงพอ เป็นระบบเครือข่ายและเอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน

7. เป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนอื่น ๆ นำนวัตกรรมทางการศึกษาที่ทันสมัยไปพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพมาตรฐาน ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนได้มาตรฐานและเหมาะสมต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการโรงเรียนในฝันอำเภอละหนึ่งโรงเรียน รวม 7 โรงเรียนประกอบด้วยโรงเรียนวัดห้วยจรเข้ วิทยาคม โรงเรียนสามพรานวิทยา โรงเรียนคงทองวิทยา โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศ ศาลายา โรงเรียนบางเลนวิทยา โรงเรียนภัทรญาณวิทยา โรงเรียนกำแพงแสนวิทยา

ปัญหา

อิทธิพลความเจริญจากอดีตถึงปัจจุบันเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า คุณภาพการจัดการศึกษาของไทย ยังมีความแตกต่างกันในด้านคุณภาพการศึกษา มีโรงเรียนเพียงบางแห่งเท่านั้นที่ชุมชนและสังคมยอมรับและนิยมส่งบุตรหลานเข้าศึกษา ข้อมูลจากการประเมินของ IEA (International Association for the Evaluation of Education Achievement) เกี่ยวกับผลการเรียนคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทย แม้ว่าจะดีกว่าหลายประเทศในโลก แต่ก็ยังต่ำกว่าหลายประเทศในแถบเอเชียโดยภาพรวมแล้วคุณภาพการจัดการศึกษาของไทยยังคงถูกมองว่า 1) ผู้จบการศึกษาในแต่ละระดับของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่มีคุณภาพที่สังคมพอใจ 2) ยังไม่มีมาตรฐานกลางที่โรงเรียนต่าง ๆ พึงมี พึงประสงค์ และพึงผลิตให้ได้ผลเท่าเทียมกันในการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน 3) มีความสับสนและขาดสภาพสมดุลของแนวคิดต่าง ๆ เชิงนโยบาย เช่น การรวมอำนาจ การกระจายอำนาจ การควบคุมจากส่วนกลาง การให้โรงเรียนเป็นอิสระ และอยู่ในความดูแลของท้องถิ่น สักส่วนบังคับวิชาเรียน และการปล่อยให้เลือกเรียนเสรี ความเข้มงวดในมาตรฐานความรู้ความสามารถและคุณธรรม จริยธรรมกับการยินยอมให้มีความยืดหยุ่นหลากหลาย และ 4) ขาดมาตรฐานที่จะกำกับกำชับให้โรงเรียนดำเนินงานจริงจิ่งในการพัฒนาคุณภาพของการจัดการสอน และการปฏิบัติต่าง ๆ ตามแนวทางการ

ใช้หลักสูตรให้ได้ผลสำเร็จจริง³ เหตุผลสำคัญประการหนึ่งก็คือการจัดการศึกษาของไทยที่ผ่านมามีไม่ได้ให้ความสำคัญเรื่องของการประเมินคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาอย่างเพียงพอ การประกันคุณภาพการศึกษา จึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะเป็นระบบที่สร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้คุณภาพตามมาตรฐาน ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรและสืบเนื่องจากการที่กระทรวงศึกษาธิการได้กระจายบทบาทการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาเป็นหน่วยรับผิดชอบและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นที่เชื่อมั่นของผู้ปกครองชุมชนและสังคม

ปัจจุบัน การจัดการศึกษาของโรงเรียนต่าง ๆ ยังมีความหลากหลายทั้งมาตรฐานและคุณภาพ โรงเรียนที่มีคุณภาพสูงมักจะอยู่เฉพาะในกรุงเทพมหานครและในเขตอำเภอเมือง ซึ่งมีอยู่จำนวนจำกัด ส่วนโรงเรียนที่อยู่ในชนบทห่างไกล มักจะมีความขาดแคลนในทุกๆด้าน ทำให้ไม่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและมาตรฐานได้

เด็กและเยาวชนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดีที่อยู่ในเมืองมีโอกาสเข้าเรียน ในโรงเรียนดีมีคุณภาพ มากกว่าผู้ที่มาจากครอบครัวยากจนและอาศัยอยู่ในต่างจังหวัด สภาพดังกล่าวก่อให้เกิดช่องว่างทางสังคม และเป็นอุปสรรคแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนดีมีคุณภาพและได้มาตรฐาน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ด้านเทคโนโลยี ด้านสาธารณูปโภค สภาพแวดล้อมเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ส่วนโรงเรียนที่คุณภาพยังไม่ได้มาตรฐานซึ่งจัด เป็นโรงเรียนที่ขาดแคลนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีและสาธารณูปโภค⁴ รัฐมีแนวคิดที่จะพัฒนาโรงเรียนที่ขาดแคลนให้เป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ให้ทัดเทียมกับโรงเรียนที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ทุกอำเภอ จึงได้จัดทำโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝันขึ้น ในส่วนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม ที่จัดการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 (ช่วงชั้นที่3-4) ทั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปและโรงเรียนในฝันก็ยังมีหลากหลายทั้งมาตรฐานและคุณภาพเช่นกัน โรงเรียนที่มีคุณภาพสูงมักอยู่ในเฉพาะในเขตเมือง ซึ่งมีอยู่จำนวนจำกัด ส่วนโรงเรียนที่อยู่ในชนบทห่างไกลมักมีความขาดแคลนในทุกๆด้าน ทำให้ไม่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและมาตรฐานได้⁵ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม ที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย(ช่วงชั้นที่3-4) คุณภาพการศึกษายังมีความแตกต่างกันทั้งในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ทำให้ผู้ปกครอง ชุมชน และ

³ กรมสามัญศึกษา, “เอกสารประกันคุณภาพการศึกษาเล่ม 1,” 2542, 8-9. (อัคราเนนา)

⁴ กระทรวงศึกษาธิการ, “โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน” 2546.

⁵ เรื่องเดียวกัน

สังคม ไม่เป็นที่พอใจ เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดใหญ่บางแห่งเช่น โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย โรงเรียนราชินีบูรณะ โรงเรียนสิรินธร โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย ที่ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียน โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียน เป็นมาตรฐานที่สำคัญของการให้โอกาสแก่ลูกหลานไทยทุกคนไม่ว่าจะเกิดจากส่วนไหนของประเทศ จะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงทัดเทียมกัน เป็นการลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพการศึกษาระหว่างเมืองกับชนบทระหว่างอำเภอใหญ่ กับอำเภอเล็ก อีกทั้งโครงการนี้จะช่วยลดปริมาณการเดินทางมาเรียนในตัวจังหวัดของนักเรียนจากอำเภอต่างๆ⁶ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน จำนวน 7 โรงเรียนดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม

ที่	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน	จำนวนห้องเรียน
1	บางเลนวิทยา	1,327	33
2	คงทองวิทยา	1,587	42
3	กำแพงแสนวิทยา	1,568	40
4	วัดห้วยจรเข้มหาวิทยาลัย	1,716	44
5	สามพรานวิทยา	1,036	28
6	รัตนโกสินทรสมโภชน์บวรนิเวศศาลายา	856	23
7	ภัทรญาณวิทยา	1,167	30

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 1 และเขต 2 ปีการศึกษา 2545 (นครปฐม : ฝ่ายแผนงาน, 2545), 3.

จากปัญหาด้านคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทย โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมมักมีปัญหากับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการควบคุม กำกับ ติดตามดูแลช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก ตลอดจนปัญหาเกี่ยวกับการโยกย้ายผู้บริหารโรงเรียน ปัญหาดังกล่าวมีปัจจัยที่จะช่วยแก้ปัญหาก็คือ การแสดงบทบาทของผู้บริหาร ในด้านผู้อำนวยความสะดวก ผู้ประเมิน ผู้คาดการณ์ ผู้ให้คำปรึกษา และผู้ส่งเสริมสนับสนุน⁷

⁶เรื่องเดียวกัน

⁷Caela Farren and Beverly L Kaye . “New skills Leadership Roles,” in the The Leader of The Future 3 rd ed.(New York: The Drucker Foundation,1996), 175-187.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาของการวิจัยและสามารถตอบปัญหาดังกล่าวผู้วิจัย จึงกำหนดจุดประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อทราบบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปและโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม
2. เพื่อทราบความแตกต่างของบทบาทผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปและโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม

ข้อคำถามของการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางของการแสวงหาคำตอบและแนวทางในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดข้อคำถามของการวิจัยไว้ดังนี้

1. บทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปและโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม อยู่ในระดับใด
2. บทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปและโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม แตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางของการแสวงหาคำตอบและแนวทางในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมติฐานในการวิจัยไว้ดังนี้

1. บทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปและโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม อยู่ในระดับปานกลาง
2. บทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปและโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม แตกต่างกัน

ขอบข่ายทางทฤษฎีของการวิจัย

โรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นองค์การหนึ่งในระบบสังคม มีลักษณะเป็นองค์การระบบเปิดที่มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การดำเนินงานต่าง ๆ สามารถจัดในรูปแบบเชิงระบบ ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (output) ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ส่วนตัวป้อนในระบบนี้ได้แก่ บุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ การบริหารจัดการ ซึ่งจะมีการดำเนินงานอย่างเป็นกระบวนการต่าง ๆ คือ กระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการนิเทศ กระบวนการจัดการเรียนการสอน ให้ได้มาซึ่ง

ผลผลิตที่มีคุณภาพ⁸ ในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนจำเป็นต้องมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถ และมีพฤติกรรมในการปฏิบัติงานเป็นไปตามบทบาทที่ได้รับมอบหมาย ซึ่ง คีธ (Keith) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทและความรับผิดชอบที่กำหนดความคู่กับ ตำแหน่งเสมอ บทบาทและความรับผิดชอบที่กำหนดไว้นี้ต้องเป็นที่รู้และเข้าใจกันระหว่างผู้ดำรง ตำแหน่งเอง และบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง⁹ บุคคลทุกคนมีบทบาทที่แตกต่างกัน โดยผู้บริหาร โรงเรียนเป็นผู้ที่มีบทบาทที่มีความสำคัญที่สุดเพราะบทบาทดังกล่าวมีอิทธิพลต่อองค์กรโดย

ส่วนรวมยิ่งกว่าบทบาทใดๆ จนอาจกล่าวได้ว่า ความเจริญก้าวหน้าหรือความสำเร็จของ โรงเรียนขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้บริหารเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนทุกระดับ ประกอบด้วย ครู บุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถที่แตกต่างกันพอสมควร ดังนั้นบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียน จึงมีความแตกต่างกันจากบทบาทของผู้บริหารองค์กรอื่น ซึ่ง สมอล (Small) ได้กล่าวถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาทั่วไปไว้ 10 ประการ คือ 1) ผู้ริเริ่ม 2) ผู้กระตุ้น 3) ผู้ดูแลสั่งการ 4) ผู้ปฏิบัติ 5) ผู้เชื่อมโยง 6) ผู้ประสาน 7) เป็นผู้ชักจูงหรือยับยั้ง 8) ผู้แก้ต่าง 9) ผู้รับฟัง 10) ผู้วาง ฉาย¹⁰ อับรามสัน (Abramson) ได้กล่าวถึงบทบาท (roles) ใหม่ของผู้บริหารว่าต้องแสดงบทบาท เหล่านี้ในการบริหารงานได้แก่การเป็นตัวกลาง ในการเปลี่ยนแปลง (change agent) หมายถึง ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่ล้าสมัยและไม่ถูกต้อง โดยที่เขาต้องมีความมั่นคง เข้มแข็ง การเป็นผู้ประกอบการ (entrepreneurial) หมายถึง ผู้บริหารต้องเป็นผู้ลงทุน มีความคิด สร้างสรรค์และมีปฏิภาณไหวพริบดี และการเป็นผู้ให้คำปรึกษา (counselor) หมายถึงผู้บริหารต้อง เน้นและให้ความสำคัญแก่บุคคลและเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์จากบุคลากร¹¹ แฟเรน และเคย์ (Farren & Kaye) ซึ่งกล่าวว่า ผู้บริหารสามารถช่วยบุคลากรพัฒนางานอาชีพได้ด้วยการแสดงบทบาท 5 ประการคือ 1) ผู้อำนวยการความสะดวกโดยมีลักษณะดังนี้ (1) ช่วยให้บุคลากรรู้คุณค่าในอาชีพ ความ สนใจและทักษะที่เป็นจุดขายของตน (2) ช่วยให้บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผน อนาคตด้านการงานในระยะยาว (3) สร้างบรรยากาศการทำงานที่เปิดกว้างและรับฟังความคิดเห็นเพื่อ

⁸Daniel Katz and Robert L. Kahan , The Social Psychology of Organizations, 2nd ed. (New York : John Wiley & Son, 1978), 20.

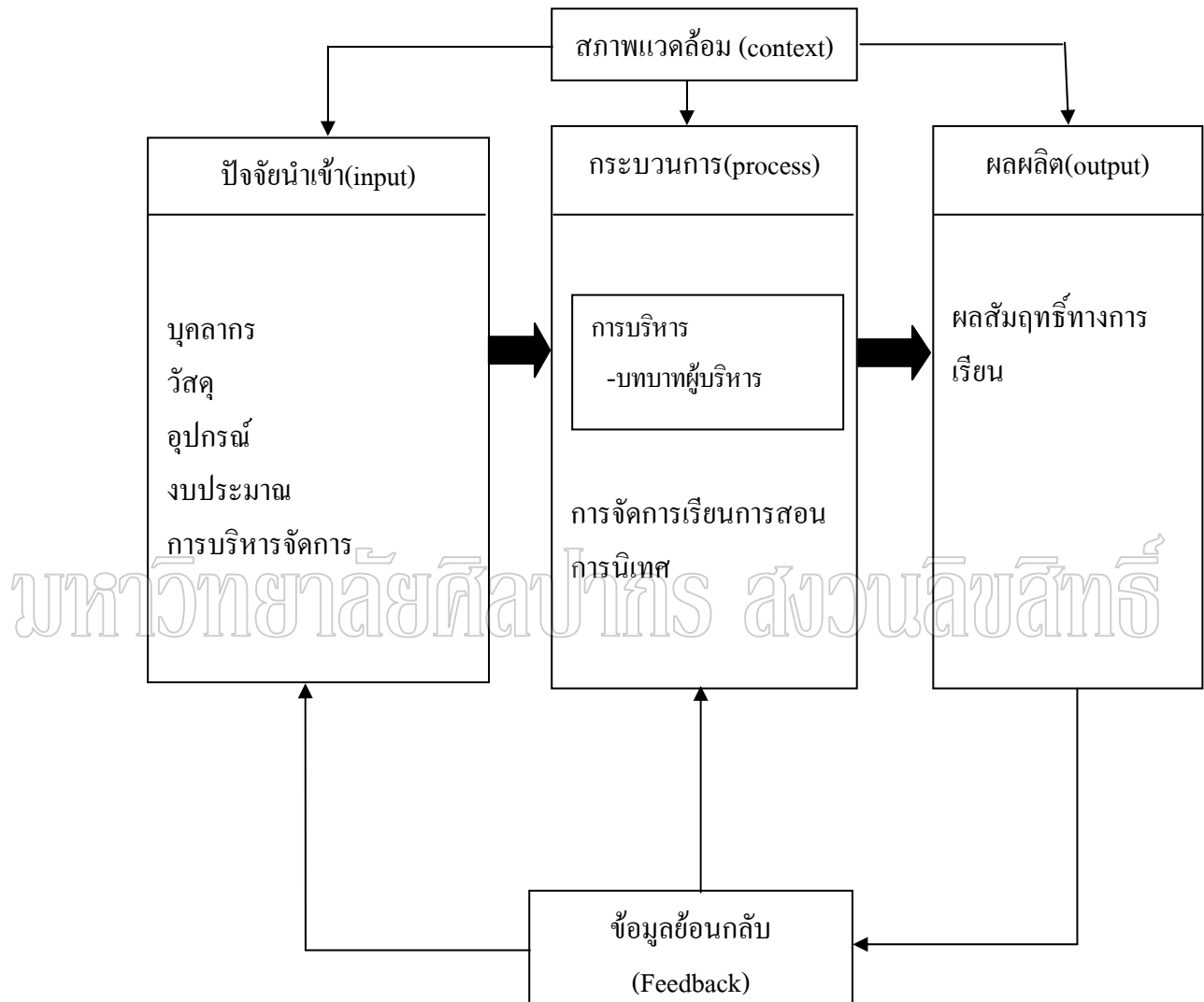
⁹Davis Keith, Human Relation at Work (New Yoek : Mc Graw Hill Book Co, 1962) .P.40.

¹⁰ James F. Small, “Role Options for School Administration,” in Jack A.culbertion,Curtis Henson and Paul Morrison, eds.,Performance Objectives for School Principalsip (California: McCutchan Publishing corporation,1974), pp. 21-22.

¹¹ Mark A. Abramson, “In Search of The New Leadership,” Leadership, 10.

เปิดโอกาสให้บุคลากรแต่ละคนแสดงความสนใจเกี่ยวกับอนาคตด้านการทำงานของตนได้ (4ช่วยให้บุคลากรมีความเข้าใจและสามารถแสดงความต้องการของตนเกี่ยวกับอนาคตด้านการทำงานของตนได้ 2) ผู้ประเมิน โดยมีลักษณะดังนี้ (1 แจกผลการประเมินเกี่ยวกับการทำงานและผลการปฏิบัติตัวของสมาชิกในองค์กรอย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมา (2 แจกให้บุคลากรทราบความคาดหวังและมาตรฐานที่ใช้ในการประเมิน (3 รับฟังความคิดเห็นของบุคลากรว่าสิ่งใดมีความสำคัญต่อการทำงานในปัจจุบันและความมุ่งหวังในการปรับปรุงการทำงานต่อไป (4 ชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการการทำงานผลการปฏิบัติตัวและเป้าหมายในงานอาชีพ (5เสนอแนะบุคลากรที่จะช่วยให้บุคลากรสามารถปรับปรุงการทำงานและปฏิบัติตัวของตนได้ 3) ผู้คาดการณ์ โดยมีลักษณะดังนี้ (1 ให้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรอาชีพ (2 ช่วยให้บุคลากรสามารถใช้ข้อมูลและเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ (3ชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มที่เกิดขึ้นและการพัฒนาใหม่ ๆ ที่มีผลกระทบต่อหน้าที่การงานของบุคลากร 4) ผู้ให้คำปรึกษา โดยมีลักษณะดังนี้ (1 ช่วยให้บุคลากรแสดงเป้าหมายเกี่ยวกับอนาคตด้านการทำงานที่ตนต้องการได้ (2 ช่วยเหลือบุคลากรในการคัดเลือกเป้าหมายเกี่ยวกับอนาคตด้านการทำงานที่สามารถปฏิบัติได้จริง(3 เชื่อมโยงเป้าหมายในด้านการงานที่มีประสิทธิภาพให้เข้ากับความจริงและตามเป้าหมายขององค์กร(4 แสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่จะช่วยสนับสนุนรวมทั้งอุปสรรคที่มีผลต่อความสำเร็จในหน้าที่การงาน 5) ผู้ส่งเสริมสนับสนุน โดยมีลักษณะดังนี้ (1 ช่วยให้บุคลากรแต่ละคนสามารถพัฒนาแผนงานโดยละเอียดที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในหน้าที่การงาน(2ช่วยให้บุคลากรประสบความสำเร็จ ด้วยการประสานงานกับบุคคลในสาขาอาชีพอื่นๆในองค์กร (3 อภิปรายถึงความสามารถและเป้าหมายในหน้าที่การงานของบุคลากรกับบุคคลที่สามารถหยิบยื่นโอกาสดีๆให้กับบุคลากรเหล่านั้นได้¹² (แสดงรายละเอียดไว้ในแผนภูมิที่ 1)

¹² Caela Farren and Beverly L Kaye . “New skills Leadership Roles” in the The Leader of The Future 3 rd ed.(New York: The Drucker Foundation,1996), 175-187.

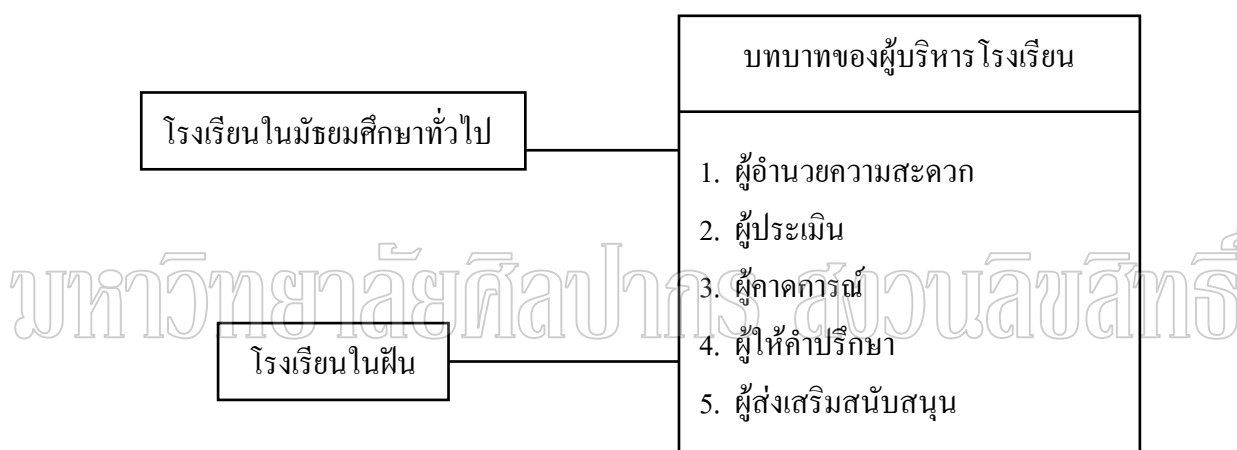
แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายทางทฤษฎีของการวิจัย

ที่มา : ประยุกต์มาจาก : Daniel Katz and Robert L. Kahn, The Social Psychology of Organization,

2nd ed.(New York : John Wiley & Son , 1978), 20.

ขอบเขตของการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามจุดประสงค์ของผู้วิจัย ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในฝันและโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป ได้แก่ บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในฝัน และโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป ตามแนวคิดของ แฟร์เรน และเคย์ (Farren & Kaye) กล่าวว่า ผู้บริหารสามารถแสดงบทบาทได้ 5 ประการคือ 1) ผู้อำนวยการ 2) ผู้ประเมิน 3) ผู้คาดการณ์ 4) ผู้ให้คำปรึกษา 5) ผู้ส่งเสริมสนับสนุน¹³ (แสดงไว้ในแผนภูมิที่ 2)

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย

ที่มา : Caela Farren and Beverly L. Kaye, “New skills Leadership Roles,” in The Leader of The Future, 3rd ed. (New York: The Drucker Foundation, 1996), 179-180.

¹³ Caela Farren and Beverly L. Kaye, “New skills Leadership Roles,” in the The Leader of The Future 3rd ed. (New York: The Drucker Foundation, 1996), 179-180.

นิยามศัพท์เฉพาะ

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง การทำหน้าที่ในการควบคุม กำกับติดตามหรือส่งเสริมสนับสนุนให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ โดยแสดงบทบาทเป็นผู้อำนวยการ ให้อำนวยความสะดวก ผู้ประเมิน ผู้คาดการณ์ ผู้ให้คำปรึกษา และผู้ส่งเสริมสนับสนุน

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน

โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป หมายถึง สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น(ช่วงชั้นที่3)และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ช่วงชั้นที่ 4) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวังนครปฐม

โรงเรียนในฝัน หมายถึง สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย(ช่วงชั้นที่3-4)และได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีความพร้อม มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อบรรยากาศแห่งการเรียนรู้

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปและโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

บทบาทของผู้บริหาร

การเป็นผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพได้นั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องรู้จักการนำบทบาทและหน้าที่ของตนเองในการบริหารไปใช้ การนำที่มีประสิทธิภาพเปรียบเสมือนประทีปของหน่วยงาน และเป็นศูนย์รวมพลังของกลุ่มให้ดำเนินงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ความสามารถของผู้บริหารมีส่วนสัมพันธ์ใกล้ชิดกับปริมาณ และคุณภาพของหน่วยงาน โดยนัยนี้การฝึกฝนผู้ที่

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับบทบาท

ราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของคำว่าบทบาทไว้ดังนี้ คำว่า บทบาท (Role) หมายถึง “การทำหน้าที่หรือพฤติกรรมที่สังคมกำหนดและคาดหมายให้บุคคลกระทำ”¹⁴

บรูซ และ โคเฮน (Bruce and J. Cohen) ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับบทบาทไว้ ดังนี้ “การที่สังคมได้กำหนดเจาะจงให้เราปฏิบัติหน้าที่ ตามบทบาทใดบทบาทหนึ่งนั้นเรียกว่าเป็น

¹⁴ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา (กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, 2532) , 315.

บทบาทที่ถูกกำหนด (prescribed role) ถึงแม้ว่าบุคคลบางคน จะไม่ได้ประพฤติปฏิบัติตาม บทบาทที่คาดหวัง โดยผู้อื่นก็ยังคงยอมรับว่า จะต้องปฏิบัติไปตามบทบาทที่สังคมกำหนดให้ ส่วน บทบาทที่ปฏิบัติจริง (enacted role) เป็นวิธีการที่บุคคลได้แสดง หรือปฏิบัติออกมาจริงตาม ตำแหน่งของเขา ความไม่ตรงกันของบทบาทที่ถูกกำหนดกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงนั้น อาจมี สาเหตุมาจาก

1. บุคคลขาดความเข้าใจในส่วนของบทบาทที่ต้องการ (lack of understanding)
 2. ความไม่เห็นด้วย (can not to conform) หรือไม่ลงรอยกับบทบาทที่ถูกกำหนด
 3. บุคคลไม่มีความสามารถ (inability) ที่แสดงบทบาทนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- เกี่ยวกับบทบาทที่สังคมกำหนด หรือบทบาทในสังคม (social role) นี้¹⁵

ซาบิน และ เจอร์เนอร์ (Sarbin and Jurnur) ให้ความหมายไว้ว่า “บทบาท” คือ พฤติกรรมที่คาดหวังผู้อยู่ในแต่ละสถานภาพจะพึงกระทำ¹⁶

วินิจ เกตุขำ และคมเพชร ฉัตรสุกกุล ได้กล่าวถึงทฤษฎีบทบาทว่า เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึง พฤติกรรมของบุคคลเมื่อรวมกลุ่มกันว่าแต่ละคนจะมีพฤติกรรมออกมาอย่างไร พฤติกรรมนี้คือ บทบาท(role) คำว่าบทบาทหมายถึง การแสดงออกของบุคคลในด้านที่เกี่ยวกับคำพุดลักษณะ ทำทางการตอบสนองกริยาวอกการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อื่นทราบว่าตนกำลังทำหน้าที่อะไร มีต่อเจ้าของ ตำแหน่งหรือฐานะทางสังคมอย่างไร จึงอาจกล่าวได้ว่า “บทบาท” ก็คือการแสดงออกถึงฐานะ ตำแหน่งหน้าที่ของแต่ละคนในสังคมนั้นเอง”¹⁷

สรุป ความหมายของบทบาท หมายถึง การทำหน้าที่หรือพฤติกรรมที่สังคม กำหนด และคาดหวังให้บุคคลกระทำ หรือสิ่งที่เราทำหน้าที่ที่เราต้องทำ เมื่อเราเป็น อะไรสักอย่างหนึ่งสิ่งที่เราต้องมาคู่กับสิ่งที่เราเป็น

¹⁵Bruce J. Cohen , Introduction of Sociology (New York : McGraw Hil Book company , 1979) , 36.

¹⁶Theodore Sarbin and Raph H. Jurnur, Role The Engyclopedia of social Science (New York : Gordon and Breach Science Publishers , 1995) , 236 – 214.

¹⁷วินิจ เกตุขำ และคมเพชร ฉัตรสุกกุล, “สองทศวรรษหลักสูตรการศึกษาไทย, “วารสารวิชาการ3.5(เมษายน2544):41-51.

บทบาทใหม่ของผู้บริหาร

ในช่วง 25 ปีสุดท้ายของศตวรรษที่ผ่านมา เราต่างได้เห็นช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ ที่ส่งผลกระทบต่อในระดับโลกอดีตสหภาพโซเวียตล่มสลาย ฝืนร้ายเกี่ยวกับวันนิวเคลียร์ล้างโลกที่ไม่กลายเป็นจริง เทคโนโลยีสื่อสาร และข้อมูลประสานเข้ากันเป็นระบบเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ โรคระบาดจากเชื้อไวรัสและความรุนแรงทวีขึ้นอย่างไม่อาจควบคุมการเชื่อมโยงกันมีมากกว่าเดิมเป็นพันเท่า ในคริสต์ทศวรรษ 1970 การจะสร้างความุ่นวายให้เกิดขึ้นในโลกต้องอาศัยความร่วมมือ จากประเทศสมาชิกโอเปค (OPEC) แต่มาในปี ค.ศ. 1995 นักค้าเงินเพียงคนเดียวก็สามารถสร้างความปั่นป่วนให้กับตลาดเงินตรานานาชาติได้ ในขณะที่หากจะเปรียบไปแล้วเราก็เหมือนผู้โดยสารในนาวาอันบอบบาง ที่โคลงเคลงไปตามกระแสแห่งความไม่แน่นอนไปสู่ฝั่งแห่งสหัสวรรษใหม่ ที่มองเห็นอยู่รำไร ผู้บริหารต้องรู้จักมองอนาคต เช่น ในเรื่องวิชาชีพ คือ ความชำนาญหรือสาขาของความรู้ ประกอบด้วย ความเชี่ยวชาญและได้รับการยอมรับให้เป็นมาตรฐานในการปฏิบัติ และมีผู้บริหารไปปฏิบัติจนเกิดความเชี่ยวชาญ การจะมีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพได้นั้น จะต้องผ่านการศึกษาในสถาบันการศึกษา หรือผ่านการอบรม และการฝึกหัดในระยะยาว ในขณะที่ตำแหน่งงานเฉพาะอาจเกิดขึ้น และหายไปในช่วงข้ามคืน ดังนั้น ระบบวิชาชีพจึงมีเสถียรภาพเหมาะที่จะเฝ้าติดตามแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในเรื่องวิชาชีพ คือ ความชำนาญหรือสาขาของความรู้ ประกอบด้วย ความเชี่ยวชาญและได้รับการยอมรับให้เป็นมาตรฐานในการปฏิบัติ และมีผู้บริหารไปปฏิบัติจนเกิดความเชี่ยวชาญ การจะมีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพได้นั้น จะต้องผ่านการศึกษาในสถาบันการศึกษา หรือผ่านการอบรม และการฝึกหัดในระยะยาว ในขณะที่ตำแหน่งงานเฉพาะอาจเกิดขึ้น และหายไปในช่วงข้ามคืน ดังนั้น ระบบวิชาชีพจึงมีเสถียรภาพเหมาะที่จะเฝ้าติดตามแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง

การที่วิชาชีพใดวิชาชีพหนึ่งในองค์กร จะอยู่ได้นานหรือไม่ นั่น ขึ้นอยู่กับว่าวิชาชีพนั้นช่วยสร้างศักยภาพให้องค์กรได้มากน้อยเพียงใด เช่น ถ้าความสำเร็จขององค์กรนั้นขึ้นอยู่กับศักยภาพของวิชาชีพนั้นเป็นสำคัญ บุคคลที่ประกอบวิชาชีพนั้น ก็จะมีโอกาสก้าวหน้าในการประกอบงานอาชีพนั้นได้ในระยะยาว สำหรับวิชาชีพที่สร้างศักยภาพให้กับภารกิจหลักขององค์กรเพียงเล็กน้อยนั้น ผู้บริหารควรส่งเสริม แนะนำ ให้มีการวางแผนในการพัฒนาความก้าวหน้าทางด้านวิชาชีพเป็นหลัก มากกว่าที่จะมุ่งให้พัฒนาภายในกรอบขององค์กรด้วยเหตุนี้ ผู้บริหารจึงควรใส่ใจในการเฝ้าติดตามแนวโน้มที่เกิดขึ้นในกลุ่มวิชาชีพต่าง ๆ และพิจารณาว่าแนวโน้มเหล่านั้นสัมพันธ์กับเป้าหมายขององค์กรอย่างไร การวางแผนอนาคตทางการงานเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการวางแผนชีวิต การตัดสินใจในการเลือกงานอาชีพใดอาชีพหนึ่ง ควรให้สัมพันธ์กับแผนที่ได้วางเอาไว้ และควรมีความเข้าใจในแผนนั้นด้วย ผู้บริหารในฐานะที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก

สะดวก ช่วยให้บุคลากรเข้าใจแผนชีวิตของตน และควรมีบทบาทในการค้นหาทิศทางให้กับบุคลากรในการพัฒนาตนเอง เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการทำงานเป็นทีม ควรติดตามแนวโน้มเกี่ยวกับบุคลากร ในขั้นตอนการพัฒนาของบุคลากรแต่ละคน

ปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงอีกประการหนึ่ง ในการติดตามแนวโน้มด้านบุคลากร คือ ความเชี่ยวชาญ (competencies) และทักษะ (skills) ที่บันทึกลงในแฟ้มสะสมงาน ความเชี่ยวชาญเป็นความรู้ความสามารถที่มีในสาขาใดสาขาหนึ่ง ส่วนทักษะเป็นสิ่งที่จะช่วยส่งเสริมความเชี่ยวชาญโดยรวม ความเชี่ยวชาญอาจเปรียบได้กับวิชาชีพ และทักษะเปรียบได้กับตำแหน่งงานเฉพาะ ความเชี่ยวชาญจะคงอยู่กับเราไปตลอด และต้องอาศัยการเรียนรู้ และฝึกฝนอย่างต่อเนื่องยาวนาน ส่วนทักษะนั้นเกิดขึ้นได้จากการทำงานเพียงชั่วระยะเวลาสั้น ๆ

จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในองค์กรนั้น มีหลายวิธีตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงรุนแรง (ปฏิวัติ) หรือค่อยเป็นค่อยไป (วิวัฒนาการ) หรือลักษณะการมีแผนไว้ล่วงหน้า (planned changed) การมีแผนไว้ล่วงหน้าย่อมเป็นสิ่งที่ดี เพราะองค์กรประกอบด้วยสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ทำให้กระบวนการเปลี่ยนแปลงต้องพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงทั้งที่ระบบ โครงสร้าง ระบบวิชาการ ระบบมนุษย์ และระบบงาน ในขณะที่ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกระทำได้ในส่วนบน ส่วนกลาง และรวมกันทำ อย่างไรก็ตาม ในการเปลี่ยนแปลงนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีส่วนนำในการเปลี่ยนแปลง (change agent) ซึ่งบุคคลนี้จะเป็นผู้ที่ชี้นำประสานงาน และช่วยให้เกิดผลสำเร็จในทางปฏิบัติด้วย

การจะก้าวไปสู่ความสำเร็จนั้นได้ ก็ต้องอาศัยความเชื่อมั่น และความทุ่มเททั้งแรงกายแรงใจ ผู้บริหารสามารถช่วยให้บุคลากรพัฒนางานอาชีพได้ด้วยการแสดงบทบาท 5 ประการ ได้แก่ ผู้อำนวยการความสะดวก ผู้ประเมิน ผู้คาดการณ์ ผู้ให้คำปรึกษา และผู้ส่งเสริมสนับสนุน

ผู้อำนวยการความสะดวก

1. ช่วยให้ผู้บุคลากรรู้คุณค่าในงานอาชีพ ความสนใจ และทักษะที่เป็นจุดขายของตน
2. ช่วยให้ผู้บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนอนาคต ด้านการงานในระยะยาว
3. สร้างบรรยากาศการทำงานที่เปิดกว้าง และรับฟังความคิดเห็น เพื่อโอกาสให้บุคลากร

4. ช่วยให้ผู้บุคลากรมีความเข้าใจ และสามารถแสดงความต้องการของตนเกี่ยวกับอนาคตด้านการงานได้¹⁸

ผู้ประเมิน

1. แจ้งผลการประเมินเกี่ยวกับการทำงาน และผลการปฏิบัติตัวของสมาชิกในองค์กรอย่างเปิดเผย และตรงไปตรงมา
2. แจ้งให้ผู้บุคลากรทราบความคาดหวังและมาตรฐานที่ใช้ในการประเมิน
3. รับฟังความคิดเห็นของผู้บุคลากรว่าสิ่งใดมีความสำคัญต่อการทำงานในปัจจุบัน และความมุ่งหวังในการปรับปรุงการทำงานต่อไป
4. ชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการทำงาน ผลการปฏิบัติตัว และเป้าหมายในงานอาชีพ
5. เสนอแนะกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้บุคลากรสามารถปรับปรุงการทำงาน และการปฏิบัติตัวของตนได้¹⁹

ผู้คาดการณ์

1. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กร อาชีพ และอุตสาหกรรม
2. ช่วยให้ผู้บุคลากรสามารถให้ข้อมูล และเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้
3. ชี้ให้เห็นแนวโน้มที่เกิดขึ้นและการพัฒนาใหม่ ๆ ที่มีผลกระทบต่อหน้าที่การงานของผู้บุคลากร²⁰

ผู้ให้คำปรึกษา (counselor)

กู๊ด (Good) ได้ให้คำจำกัดความของ “การให้บริการปรึกษา” (counseling) ไว้ว่าการให้บริการปรึกษา คือกระบวนการให้ความช่วยเหลือผู้รับบริการในปัญหาทางการศึกษา อาชีพ และส่วนตัว ซึ่งมีการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนแสวงหาลู่ทางในการแก้ปัญหาซึ่งผู้ให้บริการปรึกษาเป็นผู้เชี่ยวชาญทางการให้ความช่วยเหลือและพยายามช่วยให้ผู้รับบริการสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง²¹ เพพินสกี (Pepinsky) กล่าวว่า “การให้บริการปรึกษาเป็นกระบวนการ

¹⁸Farren Caela and Kaye Beverly L. “New skills Leadership Roles”in The Leader of The Future, 3 rd ed.(New York: The Drucker Foundation,1996), 175-187.

¹⁹เรื่องเดียวกัน

²⁰เรื่องเดียวกัน

²¹C.V. Good, Dictionary of Education (New York : McGraw–Hill, 1945), 39.

ของสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้บริการกับผู้รับบริการในสถานที่ซึ่งเป็นส่วนตัว โดยมีจุดประสงค์เพื่อช่วยเหลือผู้รับบริการให้เปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่ทางที่พึงปรารถนา การให้บริการปรึกษาเป็นกระบวนการที่ผู้ให้บริการช่วยเหลือผู้รับบริการให้เข้าใจและยอมรับตนเองในด้านต่าง ๆ เป็นต้นว่า ด้านความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ตลอดจนได้ตระหนักถึงความต้องการของตนเอง และช่วยให้ผู้รับบริการได้ดำเนินการตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ได้พัฒนาตนเองจนถึงขีดสุดจากคำจำกัดความต่าง ๆ ดังกล่าว สรุปได้ว่า การให้บริการปรึกษาทางจิตวิทยามีลักษณะดังต่อไปนี้คือ

- 1) การให้บริการปรึกษาเป็นบริการทางวิชาชีพ ซึ่งกระทำโดย ผู้ให้บริการปรึกษาที่ได้รับการฝึกอบรมจนมีความสามารถ และทักษะในการให้บริการดังกล่าว เช่น มีความสามารถในการฟัง การตอบสนอง การช่วยเหลือให้บุคคลเปลี่ยนพฤติกรรม
- 2) การให้บริการปรึกษาเป็นกระบวนการของสัมพันธภาพ ซึ่งเต็มไปด้วยความอบอุ่น การยอมรับ ความเข้าใจ
- 3) การให้บริการปรึกษาเป็นกระบวนการช่วยเหลือให้ผู้รับบริการ มีทักษะในการตัดสินใจ และแก้ปัญหา
- 4) การให้บริการปรึกษาจะช่วยให้ผู้รับบริการได้เรียนรู้พฤติกรรม และทัศนคติใหม่ ๆ
- 5) การให้บริการปรึกษาเป็นความร่วมมือกันระหว่างผู้ให้บริการปรึกษากับผู้รับบริการ และ
- 6) การให้บริการปรึกษาเป็น กระบวนการช่วยให้บุคคลพัฒนาขึ้น

สรุปได้ว่า “การให้บริการปรึกษาเป็นกระบวนการของสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้บริการปรึกษาซึ่งเป็นนักวิชาชีพที่ได้รับการฝึกอบรมกับผู้รับบริการซึ่งต้องการความช่วยเหลือเพื่อให้ผู้รับบริการเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่นและเข้าใจสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น ได้ปรับปรุงทักษะในการตัดสินใจ และทักษะในการแก้ปัญหา ตลอดจนปรับปรุงความสามารถในการที่จะทำให้อัตนเองพัฒนาขึ้น”

จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษา

การบริการให้คำปรึกษา มักได้รับการอธิบายว่า เป็นหัวใจของการแนะแนว แต่จุดมุ่งหมายของการบริการให้คำปรึกษา มีความแตกต่างกัน ตามแต่ผู้ให้คำปรึกษา (counselor) แต่ละคน ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ให้คำปรึกษาแต่ละคนจะมองเห็นวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษาไปต่าง ๆ นานาแล้วแต่การศึกษาที่เขาได้รับมา ค่านิยม บทบาทที่เขามองเห็น และความต้องการของผู้รับ คำปรึกษา ที่เขากำลังช่วยเหลืออยู่ แต่อย่างไรก็ตามเราอาจกำหนดจุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาไว้กว้าง ๆ ได้ ผู้ให้คำปรึกษาทุกคนคงจะยอมรับกันว่าเป้าหมายของการให้คำปรึกษาคือการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลในทางที่จะทำให้เขามีชีวิตที่สร้างสรรค์ดีขึ้น หรือมีความพอใจในชีวิตมากขึ้น เซอร์ทเซอร์ (Shertzer) ได้สรุปวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษาเอาไว้ดังนี้

- 1) เพื่อแยกนักเรียนออกจากอิทธิพลของกลุ่มให้นักเรียนแต่ละคนคงลักษณะเฉพาะตัวของตนไว้
- 2) เพื่อช่วยนักเรียนแต่ละคนให้เข้าใจบุคลิกส่วนตัวของตนเอง ได้ตระหนักถึงความสามารถของ

คน และเกิดการรู้จักตนเองที่เหมาะสม 3) เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถที่จะปรับปรุงตนเอง ให้เป็นคน ที่รู้จักการตัดสินใจที่ฉลาดในอนาคตรวมทั้งช่วยแก้ไขให้เขาหลุดพ้นจากความยากลำบากที่เขา กำลังประสบอยู่ ปัญหาปัจจุบันของเขาอาจถูกนำมาใช้ เป็นสิ่งที่ จะช่วยให้เขาเกิดความสามารถที่จะ นำทางตัวเองได้ในเวลาต่อไป 4) ทำให้นักเรียนมีความเป็นอิสระจะสามารถที่จะเรียนต่อไปได้ อย่างไม่มีอุปสรรค จากการให้คำปรึกษา บุคคลจะสามารถที่จะทำให้ตนเองเข้มแข็ง และเกิดการ มองตนเองที่ดีขึ้น และ 5) ช่วยนักเรียนแต่ละคนให้รู้จักหาโอกาสที่เหมาะสมกับตน ประเมินค่า ประสบการณ์ของเขา ประเมินการปรับตัว และความใฝ่ฝันทะเยอทะยานของเขาว่าเหมาะสมกับ โอกาสเหล่านั้นอย่างไร

สำหรับจุดประสงค์ระยะยาวในอนาคต คือ ให้ผู้รับบริการสามารถพัฒนาตนเอง อย่างเต็มที่ ช่วยให้ผู้รับบริการเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพ (the fully functional person) รोजерส (Rogers) ประมวลลักษณะของบุคคลที่มีประสิทธิภาพไว้ดังนี้ 1) มีการตระหนักรู้คือ ตระหนัก ในส่วนดี และส่วนบกพร่อง ตระหนักในแรงจูงใจ ความเชื่อค่านิยมและความรู้สึกของตนเอง 2) มีพฤติกรรมที่สม่ำเสมอ ไม่ใช่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา 3) ควบคุมตนเองได้ ไม่ว่าจะ ความ หรือ วิตกกังวลเกินกว่าเหตุ ไม่ท้อแท้ สิ้นหวัง สงสารตนเอง และปล่อยชีวิตตามยถากรรม 4) มีความสามารถที่จะดำเนินการกับสภาพการณ์ ที่เป็นปัญหาได้อย่างมีเหตุผล ไม่ใช่อารมณ์ ไม่หนี ปัญหา และ 5) มีความมุ่งมั่นในการกระทำ ไม่จับจดเมื่อตัดสินใจที่จะทำสิ่งใดแล้ว ก็มีใจจดจ่อ และ มุ่งมั่นในการกระทำจนสำเร็จลุล่วง²²

จุดมุ่งหมายของการให้บริการปรึกษามีทั้งจุดมุ่งหมายในระยะสั้นและจุดมุ่งหมาย ระยะยาวในอนาคต ยอร์ช และคริสเตียนี (George and Cristiani) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการ ให้บริการปรึกษาในระยะสั้นว่าครอบคลุมสิ่งต่าง ๆ ดังนี้คือ 1) ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จุดประสงค์ของการให้บริการปรึกษา คือ การส่งเสริมให้ผู้รับบริการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปสู่ แนวทางที่พึงปรารถนา เป็นต้นว่า ให้เรียนได้ดีขึ้น มีพฤติกรรมกล้าแสดงออก เพิ่มความ รับผิดชอบในการทำงาน และดำเนินการให้สำเร็จลุล่วง สามารถตอบสนองอย่างเหมาะสม และ รับฟังคำวิจารณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวเขาได้อย่างเยือกเย็น ลดความขัดแย้งด้านจิตใจ ได้เข้าทำงาน ประสบความสำเร็จในการทำงาน มีชีวิตสมรสที่ราบรื่น 2) ส่งเสริมความสามารถของผู้รับบริการ

²²C. Roger, On Becoming a Person (Boston : Houghton Mifflin, 1961), 81.

ในการตัดสินใจและวางโครงการในอนาคต 3) ส่งเสริมการปรับปรุงสัมพันธภาพ และ 4) ส่งเสริมทักษะของผู้รับบริการในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิต²³

บทบาทของผู้ให้บริการปรึกษา

การให้ผู้ให้บริการปรึกษา ไม่รู้จักบทบาทของตนอย่างเด่นชัด ก่อให้เกิดปัญหาในการทำงาน ทำให้การให้บริการปรึกษาดำเนินไปด้วยประสิทธิภาพ การที่ผู้ให้บริการปรึกษาไม่แน่ใจในบทบาทของตน อาจเกิดจากการที่ผู้ให้บริการต้องการตอบสนองความต้องการและข้อเรียกร้องจากบุคคลอื่นมากเกินไป จนลืมบทบาทหน้าที่ โดยเฉพาะแห่งวิชาชีพของตนเองบ่อยทีเดียว ที่ผู้รับบริการคาดหวังให้ผู้ให้บริการปรึกษาแก้ปัญหาให้เขา เช่น ให้ตัดสินใจให้เขาว่าควรหย่าร้างหรือไม่ ควรลาออกจากโรงเรียนหรือไม่ หรือควรเลือกเข้าคณะ หรือมหาวิทยาลัยใดซึ่งความคาดหวังนี้ ขัดแย้งกับจุดประสงค์ของการให้บริการปรึกษา ที่มุ่งช่วยให้ผู้รับบริการตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

ในโรงเรียนและสถาบันต่าง ๆ ที่ผู้ให้บริการปรึกษาเขาทำงาน อาจจะมี ความคาดหวังให้ผู้ให้บริการปรึกษาปฏิบัตินโยบายของสถาบันนั้น ๆ การกระทำนั้นอาจขัดต่อหลักการของการให้บริการปรึกษา ซึ่งทำให้ผู้บริการปรึกษาเกิดความลำบากใจ และความขัดแย้งในจิตใจในกรณีเช่นนี้ ผู้ให้บริการปรึกษาควรชี้แจงบทบาทของตนแก่ผู้บริหาร และเพื่อนร่วมงานให้กระจ่างชัด

บทบาทของผู้ให้บริการปรึกษานั้นแตกต่างกันไปบ้าง ในแต่ละสถาบันที่เขาเข้าทำงาน ผู้ให้บริการปรึกษาจะต้องรู้บทบาทหน้าที่เหมาะสมในแต่ละสถาบันดังนี้ คือ 1) ให้บริการปรึกษานักเรียนเพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจตนเอง สามารถตัดสินใจ และวางโครงการในอนาคตตนได้ 2) แนะนำครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อนักเรียน และ 3) ติดต่อประสานงานกับสถาบันภายนอกโรงเรียนเพื่อร่วมมือกันช่วยเหลือนักเรียน เซอทเซอร์ และสโตน (Shertzer and Stone) พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของนักเรียน พิจารณาบทบาทของผู้ให้บริการปรึกษาแตกต่างกันออกไป พ่อแม่มองว่าผู้ให้บริการปรึกษามีหน้าที่ช่วยเหลือลูกของตนเลือกสาขาศึกษาและอาชีพตลอดจน มีบทบาทช่วยแก้ไขพฤติกรรมเด็ก ผู้บริหารพิจารณาที่ช่วยเหลือคนเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ และเลือกอาชีพ ผู้ให้บริการปรึกษาจะต้องกำหนดบทบาทของตน โดยพิจารณาจากความคาดหวังของ

²³Rikey L. Geogge and Therese Stridde Cristiani, Theory, Method Processes of Counseling and Psychotherapy (New Jersey : Prentice-Hall Inc, 1981), 16-17.

ผู้รับบริการ นโยบายของสถาบันที่ตนสังกัดประกอบกับบทบาททั่ว ๆ ไป แห่งวิชาชีพของตนและควรชี้แจงบทบาทของตนแก่ผู้รับบริการ และเพื่อนร่วมงานทั้งผู้บริหาร²⁴

นอกจากผู้ให้บริการปรึกษาจะต้องตระหนักในบทบาทของตนแล้ว ผู้ให้บริการปรึกษาจะต้องมีความสามารถที่จะให้บริการร่วมมือ และมีความรับผิดชอบร่วมกันในทุกขั้นตอนของการให้บริการ ผู้ให้บริการปรึกษาจะเป็นผู้กระตุ้น ผู้สนับสนุน ผู้อำนวยการความสะดวก ตลอดจนจัดสภาพแวดล้อม ส่วนการตัดสินใจเป็นหน้าที่ของผู้รับบริการ ถ้าผู้รับบริการขาดความรับผิดชอบและไม่ร่วมมือในการให้บริการปรึกษาแล้ว จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใด ๆ เกิดขึ้นแก่ผู้รับบริการ ดังนั้น จึงจัดดำเนินการทุกขั้นตอนให้เสร็จ และผู้รับบริการบางคนคิดว่าผู้ให้บริการปรึกษาจะช่วยแก้ปัญหา หรือตัดสินใจให้เขาได้ โดยเขาไม่ต้องทำอะไรเลยซึ่งทำให้ขาดความร่วมมือแห่งวิชาของตน ตลอดจนมีความสามารถในการให้ผู้รับบริการปรึกษามีส่วนร่วมด้วย จะเป็นองค์ประกอบสำคัญของประสิทธิภาพในการให้บริการปรึกษา

ความร่วมมือระหว่างกันและกัน การที่ผู้ให้บริการปรึกษารู้จักบทบาทหน้าที่ของตน และปฏิบัติตามบทบาทแห่งวิชาของตน ตลอดจนมีความสามารถในการให้ผู้รับบริการปรึกษามีส่วนร่วมด้วย จะเป็นองค์ประกอบสำคัญของประสิทธิภาพในการให้บริการปรึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ผู้ให้คำปรึกษา

1. ช่วยให้ผู้บุคลากรแสดงเป้าหมายเกี่ยวกับอนาคตด้านการทำงานที่ตนต้องการได้ ช่วยเหลือบุคลากรในการคัดเลือกเป้าหมายเกี่ยวกับอนาคตด้านการทำงานที่สามารถปฏิบัติได้จริง
2. เชื่อมโยงเป้าหมายในด้านการงาน ที่มีประสิทธิภาพให้เข้ากับความต้องการทางธุรกิจ และตามเป้าหมายขององค์กร
3. แสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่จะช่วยสนับสนุน รวมทั้งอุปสรรค ที่มีผลต่อความสำเร็จในหน้าที่การงาน

²⁴B. Sherzer and S.C. Stone, Fundamentals of Counseling, 2nd ed. (Boston : Houghton Mifflin, 1974), 40-41.

ผู้ส่งเสริมสนับสนุน

1. ช่วยให้ผู้บุคลากรแต่ละคน สามารถพัฒนาแผนงานโดยละเอียด จะนำไปสู่ความสำเร็จในหน้าที่การงาน
2. ช่วยให้ผู้บุคลากรประสบความสำเร็จด้วยการประสานงานกับบุคคลในสาขาอาชีพอื่น ๆ ในองค์กร หรืออุตสาหกรรม
3. อภิปรายถึงความสามารถ และเป้าหมายในหน้าที่การงานของบุคลากรกับบุคคลที่สามารถหยิบยื่น โอกาสดี ๆ ให้กับบุคลากรเหล่านั้นได้
4. สนับสนุนให้ผู้บุคลากรรู้จักใช้แหล่งข้อมูลต่างๆ ในการสร้างแผนงานเพื่อให้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานได้²⁵

นอกจากผู้ให้บริการปรึกษาจะต้องตระหนักในบทบาทของตนแล้ว ผู้ให้บริการปรึกษาจะต้องมีความสามารถที่จะให้บริการร่วมมือ และมีความรับผิดชอบร่วมกันในทุกขั้นตอนของการให้บริการ ผู้ให้บริการปรึกษาจะเป็นผู้กระตุ้น ผู้สนับสนุน ผู้อำนวยความสะดวก ตลอดจนจัดสภาพแวดล้อม ส่วนการตัดสินใจเป็นหน้าที่ของผู้รับบริการ ถ้าผู้รับบริการขาดความรับผิดชอบและไม่ร่วมมือในการให้บริการปรึกษาแล้ว จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใดๆ เกิดขึ้นแก่ผู้รับบริการ ดังนั้น จึงจัดดำเนินการทุกขั้นตอนให้เสร็จ และผู้รับบริการบางคนคิดว่าผู้ให้บริการปรึกษาจะช่วยแก้ปัญหาหรือตัดสินใจให้เขาได้

การบริหารงานโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน (Lab School Project)

ความเป็นมา

นายกรัฐมนตรีห่วงใยปัญหา การศึกษาของไทย ที่เด็กได้รับศึกษาแล้วคิดและวิเคราะห์ไม่เป็น ไม่รักการอ่าน อ่านหนังสือ หรืออ่านข่าว แล้วคิดวิเคราะห์ไม่ได้ จึงจำเป็นต้องฝึกการอ่านตั้งแต่ปฐมวัย เพื่อปูพื้นฐานให้เด็กสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดเวลา คิดให้เท่าทันโลกอนาคตที่จะเกิดขึ้นการเรียน การสอนต้องทำให้เด็กเติบโตด้วยความเชื่อมั่น มีระบบที่ทำให้สามารถพัฒนาตัวเองตลอดเวลาและพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพสูงสุด เพิ่มมูลค่าความเป็นมนุษย์ให้สูงขึ้น โดยมีการบูรณาการเกิดขึ้นทุกปี ที่จะทำให้เด็กรู้สึกสนุกสนานกับการเรียนรู้ โดยใช้

²⁵ Farren Caela and Kaye Beverly L. "New skills Leadership Roles" in The Leader of The Future, 3rd ed.(New York: The Drucker Foundation,1996), 175-187.

เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ที่ต้องปลูกฝังให้ “เป็น” เพื่อไว้ใช้ค้นคว้าหาความรู้ตลอดชีวิต ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถแสดงออกและนำเสนอในเชิงสร้างสรรค์ เจตนาธรรมณ์ดังกล่าวจะบรรลุผลได้ เด็กต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เข้ารับการศึกษาในโรงเรียนที่มีคุณภาพมาตรฐาน แต่โรงเรียนดังกล่าวมีไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยเฉพาะอำเภอในชนบทห่างไกลซึ่งคนยากจนต้องเรียนในเขตพื้นที่และเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2546 และกระทรวงศึกษาธิการได้พัฒนาแนวคิดและดำเนินโครงการต่อไป โดยมีหลักการและความเชื่อว่าการศึกษาสามารถเปลี่ยนแปลงสถานภาพคนจากคนจนไปเป็นคนรวยได้ หากได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มีพื้นฐานการเรียนรู้ที่ดี ที่สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต จะสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นแรงงานที่มีคุณภาพ เป็นแรงงานที่มีฝีมือ มีรายได้และคุณภาพชีวิตสูงขึ้น สามารถหลุดพ้นวงจรความยากจนได้ อันเป็นความมุ่งมั่นของรัฐบาล โดยพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนที่ประชาชนใฝ่ฝันอยากให้บุตรหลานได้เข้าเรียนในโรงเรียนดีที่มีคุณภาพ โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน จะช่วยสานฝันให้เป็นจริงได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อกระจายโรงเรียนที่มีคุณภาพมาตรฐานให้ทั่วถึงทุกอำเภอ เพื่อให้เด็กและเยาวชนในชนบทมีโอกาสเข้ารับการศึกษามีคุณภาพอันเป็นพื้นฐานให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต คิด ให้เท่าทันโลกอนาคตที่จะเกิดขึ้น ทำให้เด็กเติบโตด้วยความเชื่อมั่นและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
2. เพื่อพัฒนาเยาวชนไทย ให้เติบโตด้วยความพร้อมอย่างสากล ให้เป็นพลังสำคัญในการปรับเปลี่ยนและขับเคลื่อนอนาคตของชาติให้พัฒนาอย่างยั่งยืนและมีศักดิ์ศรี

ลักษณะโรงเรียนในฝัน

1. จัดการศึกษาได้คุณภาพมาตรฐาน ปฏิรูปการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น แข่งขันได้ในระดับสากล ผู้เรียนมีคุณภาพมาตรฐานชาติ สามารถพัฒนาสู่มาตรฐานสากล บนพื้นฐานความเป็นไทย จัดบรรยากาศการเรียนรู้ เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน และมีความเป็นประชาธิปไตย
2. เป็นตัวอย่างการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับอำเภอที่มีคุณภาพมาตรฐาน เทียบเคียงกับโรงเรียนชั้นนำ เป็นที่ยอมรับศรัทธาของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ที่เน้นการมีส่วนร่วม

3. มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ บริหารคุณภาพทั้งระบบ มีความคล่องตัว รวดเร็ว ทันสมัย มีผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามีอาชีพและมีจำนวนเพียงพอ
4. มีความเข้มแข็งทางวิชาการ สามารถเป็นต้นแบบ เป็นแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนช่วยเหลือพัฒนาชุมชน และเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา และชุมชน เข้มแข็ง
5. มีเครือข่ายการสนับสนุน มีกระบวนการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นแหล่งทดลองสาธิต และฝึกอบรมครูของสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน
6. สื่อและเทคโนโลยีทันสมัยเพียงพอ เป็นระบบเครือข่ายและเอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน
7. เป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนอื่น ๆ นำนวัตกรรมทางการศึกษาที่ทันสมัยไปพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพมาตรฐาน ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนได้มาตรฐานและเหมาะสมต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต²⁶

เป้าหมาย

1. โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา (เดิม) และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (เดิม) คัดเลือกอำเภอละหนึ่งโรงเรียน จำนวน 795 อำเภอ 81 กิ่งอำเภอ และ 45 เขตในกรุงเทพมหานคร ได้ 921 โรงเรียน
2. โครงการ ฯ เริ่มนำสู่การปฏิบัติ 1 ตุลาคม 2546
3. โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน จะพัฒนาทุกโรงเรียนให้เต็มรูปแบบภายในเวลา 3 ปี

วิธีดำเนินการ

เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการตามแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นรับผิดชอบการดำเนินงาน
2. ระดมความคิดกำหนดแนวคิดพื้นฐานโครงการให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อเตรียมการนำสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม โดยมอบหมายผู้รับผิดชอบแต่ละเรื่อง

²⁶กระทรวงศึกษาธิการ, “โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน” 2546.

(1) การคัดเลือกโรงเรียน โดยมีเกณฑ์ที่ชัดเจน จะดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน กลางเดือนพฤษภาคม 2546 เพื่อนำเสนอคณะกรรมการพิจารณาก่อนนำเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด พิจารณามอบหมายให้นายอำเภอร่วมกับชุมชนพิจารณาคัดเลือกอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ เป็นไปตามความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

(2) จัดทำแผนพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้ได้คุณภาพ มาตรฐานตามเกณฑ์ที่ต้องการในการพัฒนา โรงเรียนให้เป็นโรงเรียนในฝัน ให้บรรลุผลตาม เป้าหมายและทันเวลา โดยใช้ระบบเครือข่ายร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา และโรงเรียนที่ประสบ ความสำเร็จ

(3) จัดแผนประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักรู้ของโครงการฯ ให้ สาธารณชนและผู้เกี่ยวข้อง ทุกส่วนของสังคมรับทราบอย่างต่อเนื่อง สร้างความน่าสนใจของ โครงการฯ และสื่อให้ภาคเอกชนรับรู้ และตอบรับเข้ามาสนับสนุน เสริมสร้างความรู้สึกร่วม ร่วมเป็นเจ้าของโครงการฯ ให้เกิดขึ้นกับคนไทยทุกคนในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย จะแล้วเสร็จ และดำเนินการภายในเดือนพฤษภาคม

(4) ร่างโครงการสร้างการบริหารจัดการที่มีความคล่องตัว การบริหารสถานศึกษา ให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ หลักสูตร มาตรฐานด้านกระบวนการเรียนรู้ ความสัมพันธ์ในการ พัฒนา ระหว่างผู้บริหาร ครู ผู้เรียน และชุมชน และผู้สนับสนุน

(5) การระดมทรัพยากรจากท้องถิ่น และเชิญชวนเอกชนเข้าร่วมจัดการศึกษา งบประมาณดำเนินการ และค่าใช้จ่าย ในการบริหาร โดยคำนึงถึงจำนวนนักเรียนและจำนวน ครู : นักเรียน โดยให้กรมสามัญศึกษา (เดิม) และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (เดิม) ดำเนินการประสานหรือเกี่ยวกับวิธีการ งบประมาณให้ได้ข้อยุติก่อน เพื่อประมาณการ งบประมาณให้ชัดเจนให้เหมาะสมต่อการพัฒนา

(6) จัดทำแผนเพื่อวางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เพื่อวาง ระบบ ICT ของโรงเรียนเป้าหมาย และระบบเครือข่ายที่เชื่อมโยงกันทั้ง 921 โรงเรียน ให้แล้ว เสร็จทันเวลาตามเป้าหมายที่จะดำเนินการ ทั้งนี้ เน้นการใช้ ICT เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของ นักเรียน

(7) กำหนดวิธีการกำกับ ติดตาม และประเมินผล ทั้งการพัฒนาผู้บริหาร ครู โรงเรียน และคุณภาพนักเรียน เป็นการประเมินผลเชิงวิจัยเพื่อพัฒนา โดยมีตัวชี้วัดความสำเร็จ และตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานด้านต่าง ๆ ตามมาตรฐานและเอกลักษณ์ของแต่ละโรงเรียน/แต่ละอำเภอ ทำให้เห็นคุณค่าที่เป็นพลวัต และเกิดความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ เป็นเครื่องมือของการจัดการ เปลี่ยนแปลงในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมองค์กรด้วยความเต็มใจทุกภาคี (ผู้บริหาร ครู ผู้เรียน

ผู้ปกครอง กรรมการโรงเรียน ชุมชน ผู้ประเมิน และอื่น ๆ) มีความเป็นอิสระที่จะสร้างสรรค์ มีเอกภาพเชิงเป้าหมาย โดยแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับ ติดตาม และประเมินผลโครงการ หนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน

(8) จัดทำ mapping ในการสนับสนุนและเป็นพี่เลี้ยงโรงเรียนในโครงการ ของ สถาบันราชภัฏ สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และโรงเรียนชั้นนำทางการศึกษา

การดำเนินงาน กระบวนการ/กิจกรรมต่าง ๆ จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้น รับผิดชอบ และจะให้แล้วเสร็จภายใน 3 เดือน เพื่อให้สามารถเริ่มโครงการ 1 ตุลาคม 2546 ได้ตาม เป้าหมาย²⁷

ผู้รับผิดชอบโครงการ

กระทรวงศึกษาธิการ และคณะกรรมการนโยบายหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เด็กและเยาวชนไทยในชนบทมีโอกาสได้รับการศึกษาในโรงเรียนที่มีคุณภาพ รัก การอ่าน เป็นผู้ที่เรียนรู้ตลอดชีวิตที่สามารถพัฒนาให้พึ่งตนเองได้ และเติบโตเป็นคนมีคุณภาพของ ประเทศ
2. มีโรงเรียนคุณภาพมาตรฐานกระจายทั่วถึงทุกอำเภอ ทำให้เด็กไทยเติบโตด้วยความ เชื่อมั่นและรักชาติ

รูปแบบการบริหารโรงเรียนในฝัน

รูปแบบการบริหารโรงเรียนในฝัน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การบริหารงานมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเพื่อมุ่งสู่ความมีประสิทธิภาพในระดับสากล โดยมีหลักการดังนี้

1. ด้านบุคลากร

1.1 มีระบบการสรรหาผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเหมาะสม และให้ได้ผู้ที่มีความสามารถในการบริหารจัดการ ทั้งด้านวิชาการ บุคคล ทรัพย์สิน และเทคโนโลยีใหม่ ๆ มี ภาวะ ผู้นำที่ดีเป็นที่ยอมรับและทำงานเป็นทีมได้

1.2 ครูและบุคลากรจะต้องได้รับการคัดเลือก พัฒนาให้เป็นต้นแบบของครูและ บุคลากรทางการศึกษาที่มีความเหมาะสม มีความสามารถตามอุดมการณ์ของโรงเรียนในฝัน

²⁷ กระทรวงศึกษาธิการ, “โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน” 2546.

2. ด้านการบริหาร – จัดการ

2.1 ให้มีคณะกรรมการบริหารของโรงเรียนที่เข้มแข็ง และเข้าใจวัตถุประสงค์โรงเรียนในฝัน

2.2 รูปแบบการบริหารให้มีหลักการแนวปฏิบัติดังนี้

ลักษณะงาน	แนวคิดหลัก
1. ด้านการบริหารจัดการ - งานอำนวยการ - งานพัสดุ - งานการเงิน / งบประมาณ	- มีระบบการทำงานที่คล่องตัวและกำหนดระเบียบขึ้นใช้เป็น การเฉพาะ ไม่อิงระบบราชการ - ให้คณะกรรมการบริหาร โรงเรียนมีอำนาจในการวางระเบียบใช้
2. ด้านบุคลากร - การบรรจุ - การแต่งตั้ง - การโอน	- มีระบบที่กำหนดการพัฒนาบุคคลให้เหมาะสมภาระงาน - มีระบบการจูงใจการทำงานที่เหมาะสมทั้งค่าตอบแทนและสวัสดิการ - มีระบบการพัฒนาผู้บริหารที่เน้นการทำงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ และมีระบบการประเมินผลงานอย่างต่อเนื่อง
3. ด้านวิชาการ - หลักสูตร - การบริหารวิชาการ - การร่วมมือกับหน่วยงานอื่น - การเทียบโอน ประสบการณ์ผลการเรียน	- ให้คณะกรรมการบริหาร โรงเรียนมีอำนาจในการอนุมัติการปรับปรุง หลักสูตรได้ภายใต้กรอบมาตรฐานที่กำหนดไว้ - ให้มีระบบการสร้างความร่วมมือจากแหล่งต่าง ๆ ได้ตามความเหมาะสม - ให้มีการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน
4. ด้านงบประมาณ - เงินงบประมาณแผ่นดิน - เงินรายได้ - การบริหารสินทรัพย์ - การระดมทรัพยากร	- ให้มีการจัดสรรเงินแบบทุนอุดหนุนทั่วไป - ให้คณะกรรมการบริหาร โรงเรียนมีอำนาจในการบริหารงบประมาณ ที่ได้รับ - ให้โรงเรียนมีอำนาจในการบริหารทรัพย์สินได้ และรายได้ที่เกิดขึ้น ไม่ต้องนำส่งคลัง - ให้โรงเรียนมีการระดมทรัพยากรจากชุมชนท้องถิ่น สถานประกอบการ และองค์กรต่าง ๆ ได้อย่างคล่องตัว
5. ด้านการกำกับดูแล	- รัฐบาลกำกับการบริหาร โดยมีกรอบนโยบาย และมาตรฐานทางวิชาการ - คณะกรรมการบริหาร โรงเรียนและผู้บริหารสถานศึกษารับผิดชอบและมีอำนาจดำเนินงานที่คล่องตัว
6. ด้านชุมชนสัมพันธ์ - การสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ท้องถิ่น องค์กรเอกชน และหน่วยงานอื่น	- ให้โรงเรียนมีเครือข่ายความสัมพันธ์เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานให้มี ความคล่องตัว

แนวคิดการพัฒนาผู้บริหารและครู

ปรับกระบวนทัศน์ (paradigm Shift)

ปรับกระบวนทัศน์และความเข้าใจของผู้บริหารและครูอาจารย์ในการรวมพลังขับเคลื่อนการปฏิรูปการเรียนรู้ แนวทางนี้เป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่การขับเคลื่อนกระบวนการให้บรรลุเป้าหมายที่คน การปฏิรูป การศึกษาที่สามารถพัฒนาผู้บริหารและครูให้จัดการเรียนรู้ที่สร้างปัญญาให้กับเด็กไทยได้อย่างแท้จริง โดยการปฏิบัติการ (workshop) ร่วมกันคว่ำกระบวนกรเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อค้นหาค้นพบปัญหาหลักและนำไปกำหนดเป็นเป้าหมายวางแผน คือ รวมคน ร่วมคิด ร่วมทำงาน ร่วมสรุปบทเรียนจากการทำงาน และร่วมรับผลจากการดำเนินงาน²⁸

เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาและการสื่อสาร (ICT)

การใช้ประโยชน์สารสนเทศมาสนับสนุนให้สถานศึกษาทุกแห่งได้มีความพร้อมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาและการสื่อสาร และเป็นการนำการใช้ ICT เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและผู้สอน นำ ICT มาใช้ในการบริหาร และบริหารการศึกษา โดยให้หน่วยงาน มีศูนย์ปฏิบัติการมีคลังข้อมูล มีระบบงานเพื่อการบริหาร มีทักษะการใช้ ICT นำ ICT มาใช้ในการผลิตและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการสอน ICT มีหลักสูตร ICT รองรับ เพื่อป้อนตลาดแรงงาน และกระจายโครงสร้างพื้นฐาน ICT เพื่อการศึกษา โดยให้บุคลากรมีความพร้อมในการใช้ ICT มีซอฟต์แวร์พื้นฐาน มีเครือข่าย Internet และ Intranet

การประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance : QA)

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจให้สถานศึกษา และผู้เกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา : กรอบแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพสถานศึกษา แนวทางการตรวจสอบและทบทวน คุณภาพภายในของสถานศึกษา แนวทางการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา แนวทางการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยเขตพื้นที่การศึกษา

งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance – Based Budgeting : PBB)

²⁸กระทรวงศึกษาธิการ, “โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน” 2546.

ความหมาย “ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน” รัฐบาลมอบนโยบายให้นำมาใช้ จะมีส่วนสำคัญ ๆ ดังนี้ การวางแผนงบประมาณการคำนวณต้นทุน การจัดระบบการจัดซื้อ จัดจ้าง การบริหารการเงิน และควบคุม งบประมาณ การบริหารสินทรัพย์ การรายงานทางการเงินและผล การทำงาน การตรวจสอบภายใน ซึ่งงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน หรือ งบประมาณแบบ มุ่งเน้น ผลสัมฤทธิ์เป็นเรื่องที่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้กำหนดแนวทางการทำงานเพื่อให้ เป็นไปตามกรอบแนวคิด “ธรรมาภิบาล” ถูกระเบียบ มีระบบคุณธรรม โปร่งใส มีผู้รับผิดชอบ คุ่มค่า และหลายฝ่ายมีส่วนร่วม เพื่อการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดคุ่มค่าที่สุด

เครือข่ายการเรียนรู้ (Resource Center)

“เครือข่ายพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อการปฏิรูปทางการเรียนรู้” เป็น ระบบเครือข่ายพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อสนอง นโยบายการปฏิรูปการศึกษา โดยเผยแพร่ความรู้ที่น่าสนใจทางการศึกษา แหล่งเรียนรู้ แหล่ง ทรัพยากรสารสนเทศ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 8 กลุ่มสาระ ตลอดจนเป็นเวทีแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น อันจะเอื้อประโยชน์แก่ครู อาจารย์ และผู้สนใจสามารถเข้าศึกษาข้อมูล และความ ช่วยเหลือผ่านเว็บไซต์ติดต่อโดยตรงที่สำนักวิทยบริการทั่วประเทศเข้าสู่เว็บไซต์ <http://www.rajabhat.ac.th> แล้วเลือกที่ “เครือข่ายพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา”

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Centered)

กระบวนการเรียนการสอนให้โอกาสผู้เรียน เรียนรู้ด้วยวิธีการของตนเองตามความ ถนัดที่แตกต่าง ผู้เรียนสร้างความรู้และพัฒนาทักษะและเจตคติจากการลงมือทำ ครูผู้สอนควรให้ คำปรึกษา ซึ่งทางเลือกให้ผู้เรียนฝึกคิด วิเคราะห์ เทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ การสอนแบบรับผิดชอบร่วมกัน การเรียนแบบสร้างแผนที่ความคิด การสอนโดยการใช้ กระบวนการคิด การสอนแบบระดมพลังสมอง การสอนแบบโครงการ การสอนแบบการ แก้ปัญหา การสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม และการสอนแบบปริกษาหารือ การสอนโดยใช้การ สร้างเรื่อง การสอนโดยการตั้งคำถามแบบหมวก 6 ใบ และการสอนโดยใช้ 4 MAT²⁹

การผลิตและการใช้สื่อการสอน (Instructional Media & Resources)

เป็นหัวข้อที่ประกอบด้วย การเลือกสื่อที่มีอยู่มาใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาที่ต้องการ วิธีใช้สื่อต่าง ๆ เทคนิคการใช้สื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด วิธีผลิตสื่อมัลติมีเดีย วิธีปรับปรุง

²⁹ กระทรวงศึกษาธิการ, “โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน” 2546.

คัดแปลง ผิดต้อจากวัสดุเหลือใช้ วัสดุธรรมชาติ วัสดุที่มีในท้องถิ่น และวิธีใช้โดยให้ชุมชน ผู้ปกครอง และนักเรียนมีส่วนร่วมในการคิด ผลิต และใช้สื่อต่าง ๆ

การบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management : SBM)

การบริหารโรงเรียนเป็นฐาน เป็นการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้ง ด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปจากกระทรวงศึกษาธิการ ไปยังสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง เพื่อมุ่งให้ผู้บริหารพัฒนาสร้างสรรค์สังคมนตรี เรียนรู้แก่โรงเรียนและชุมชน

การวิจัยชั้นเรียน (Action Research)

การพัฒนาผู้เรียนอย่างมีระบบ หรือเป็นกระบวนการแก้ไขปัญหา หรือแสวงหาคำตอบ จากข้อสงสัยที่เกิดขึ้น ในการจัดการเรียนรู้ของครูที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียน อาจเป็นรายบุคคล เป็นกลุ่ม หรือทั้งชั้นเรียนอย่างมีขั้นตอน ประกอบด้วย การวางแผน การพัฒนาสื่อ หรือวิธีการที่จะนำมาใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ และสรุปผลการวิจัย การนำเสนอผลการศึกษา และข้อค้นพบที่ได้ในรูปเอกสารการวิจัยหรือรายงานการพัฒนาผู้เรียน

การเรียนรู้แบบออนไลน์ (e – Learning)

การเรียนรู้แบบออนไลน์ หรือ e – Learning การศึกษาเรียนรู้ผ่านระบบเครือข่าย คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต หรือ อินทราเน็ต เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสามารถและความสนใจของตนเอง เนื้อหาของบทเรียนประกอบด้วย ข้อความ รูปภาพ เสียง วิดีโอ และมัลติมีเดีย อื่น ๆ จะถูกส่งไปยังผู้เรียนผ่าน Web Browser โดยผู้เรียน ผู้สอนจะสามารถติดต่อ ปรีกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันได้ องค์ประกอบของ e- Learning ประกอบด้วย 1) เนื้อหาของบทเรียน 2) ระบบบริหารการเรียน 3) การติดต่อสื่อสาร และ 4) การสอบ/วัดผลการเรียน

เทคนิคการบริหารจัดการแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Result – Based Management : RBM)

การบริหารจัดการแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ Result – Based Management เป็นการบริหาร ที่ให้ความสำคัญต่อผลการดำเนินงาน และการตรวจวัดผลสำเร็จในการดำเนินงานขององค์กร ทั้งในแง่ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลลัพธ์ ซึ่งจะต้องมีการกำหนดตัวบ่งชี้ผลการดำเนินงาน (Key Performance Indicators; KPIs) รวมทั้งการกำหนดเป้าหมาย (targets) และ วัตถุประสงค์ (objective) ไว้ล่วงหน้า โดยอาศัยการมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหาร สมาชิกของ องค์กร และตลอดถึงผู้ที่มีส่วนได้เสียกลุ่มต่าง ๆ (stakeholders) ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของ องค์กร

การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment Approach : AAA)

การวัดและประเมินตามสภาพจริง คือ กระบวนการวัดผลการเรียนรู้ตามแนวทาง 3 ประการ คือ 1) วัดครบถ้วนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ได้จริง คือ วัดความสามารถทางความรู้ วัดความสามารถในการปฏิบัติได้จริง วัดคุณลักษณะทางจิตใจ 2) วัดได้ตรงความเป็นจริงคือ สิ่งที่วัดได้นั้นเป็นข้อมูล เป็นการแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ทั้ง ความสามารถทางความรู้ ความคิด ความสามารถในการปฏิบัติและคุณลักษณะทางจิตใจ และ 3) เลือกรวบรวมเครื่องมือและเทคนิคการวัดผลที่เป็นการวัดพฤติกรรมที่แท้จริงที่แสดงออกซึ่ง ความสามารถของผู้เรียน ซึ่งอาจได้จากการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน สังเกตจากการปฏิบัติภาระงาน ที่จัดให้ปฏิบัติในสถานการณ์ที่ผู้สอนกำหนด

ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เพื่อการเรียนรู้

การจัดทำระบบ ICT สำหรับโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน ได้ดำเนินการ โดยมุ่งเน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่จะมีต่อการดำเนินงานของโครงการเป็นสำคัญ ประการแรก ประการต่อมาคือการนำทรัพยากรด้าน ICT ที่ทางกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อน ข้อสรุปเบื้องต้นที่ได้คือ ระบบเครือข่ายสามารถใช้ของเครือข่ายบริการการศึกษา (EdNet) ซึ่งสอดคล้องกับระบบงานที่ ออกแบบไว้แล้ว

วัตถุประสงค์

เพื่อเตรียมความพร้อมด้านระบบ ICT สำหรับโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน

เป้าหมาย

มีระบบ ICT ที่พร้อมให้บริการศึกษาแบบเครือข่ายแก่โรงเรียนในโครงการ 921 โรงเรียน สำหรับระยะที่ 1 ของโครงการ

ตัวบ่งชี้ผลการดำเนินงาน

1. เชนปริมาณ
 - ต้องมี ICT ที่ศูนย์ส่วนกลางเชื่อมโยงกับโรงเรียนในโครงการครบทั้ง 921 แห่ง
2. เชนคุณภาพ
 - การส่งผ่านข้อมูลของระบบสามารถทำได้โดยถูกต้องและรวดเร็ว

- ระบบทั้งระดับส่วนกลางและโรงเรียนมีความเสถียรภาพและมีระบบสำรองที่ได้มาตรฐาน

หลักการ/แนวทางการดำเนินงาน

การออกแบบระบบ ICT ทำโดยยึดถือประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่จะมีต่อการดำเนินงานของโครงการเป็นสำคัญ จากนั้นจึงศึกษาและพิจารณาทรัพยากรด้าน ICT ที่มีอยู่ในปัจจุบันของกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่จะสามารถนำมาใช้กับระบบที่วางไว้ ทั้งนี้เพื่อให้การจัดทำระบบ ICT เป็นไปในลักษณะต่อยอดจากสิ่งที่มีอยู่เดิม ไม่ซ้ำซ้อน จากการศึกษาในเบื้องต้น ได้ข้อสรุปดังรายละเอียดต่อไปนี้

ระบบส่วนกลาง (Data Center) ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการจัดทำระบบส่วนกลางของกระทรวงแล้ว เมื่อพิจารณาความสามารถของระบบที่มีอยู่ เห็นว่าสามารถรองรับการให้บริการแก่โรงเรียนในโครงการได้

ส่วนระบบงานส่วนกลาง (Applications) ปัจจุบันระบบงานส่วนกลางมีอยู่ 8 หลัก คือ

1. ระบบสารสนเทศด้านการศึกษา (ระบบ EIS) ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลสถิติ และข้อมูลรายบุคคล
2. ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์
3. ระบบสารสนเทศพื้นฐานสำหรับผู้บริหาร
4. ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (ระบบ GIS)
5. ระบบติดตามแผนงาน โครงการด้าน ICT
6. ระบบงบประมาณ
7. ระบบพัสดุครุภัณฑ์
8. ระบบฐานข้อมูลกลางของศูนย์ปฏิบัติการการศึกษา

ซอฟต์แวร์กลางเพื่อการบริหารของภาครัฐ (back office) ของกระทรวง ICT อีก 8 ระบบ คือ

1. ระบบบุคลากร
2. ระบบตรวจราชการ
3. ระบบบริหารแผนงาน/โครงการ
4. ระบบบริหารทรัพยากรมนุษย์
5. ระบบงานนิติการ
6. ระบบประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูล

7. ระบบวิเทศสัมพันธ์
8. ระบบข้อมูลงานผู้ตรวจราชการ

คงเหลือส่วนระบบที่จะต้องทำเพิ่มเติมดังนี้

1. ระบบ e – Collaboration ซึ่งเป็นเครื่องมือสำหรับการบูรณาการข้อมูลและระบบงานที่มีอยู่ (Enterprise Integration Application) เพื่อช่วยให้ผู้ใช้ข้อมูลแต่ละคนสามารถใช้งานของข้อมูลที่พัฒนาด้วยเครื่องมือที่แตกต่างกันได้สะดวก และข้อมูลที่มีอยู่จะถูกต้องตรงกัน

2. ระบบการทดสอบ ซึ่งจะ เป็นเครื่องมือสำหรับให้นักเรียนทดลองทำข้อสอบเพื่อทดสอบความรู้ของตน การเรียนรู้ในลักษณะเกมส์ที่น่าสนใจ เช่น ทายคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ตลอดจนการสร้างกิจกรรม (Activities) การศึกษาในเชิงสร้างสรรค์ช่วยส่งเสริมและให้โอกาสแก่นักเรียนที่มีความเป็นเลิศและอัจฉริยะ เช่น การจัดแข่งขันเชิงวิชาการแบบพร้อมกันหลายโรงเรียน ทั้งแบบรายบุคคลและเป็นทีม

3. ระบบบริการเนื้อหา ซึ่งจะ เป็นเครื่องมือสำหรับให้ครูผู้สอนสามารถจัดทำเนื้อหาการสอนให้เป็นในรูปแบบสื่อการเรียนการสอนแนวใหม่ได้โดยง่ายและมีมาตรฐานตรงกัน

4. ระบบ Digital Library ซึ่งจะ เป็นเครื่องมือสำหรับการรวบรวมสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น e – Book, Multimedia ตลอดจนการเชื่อมต่อกับฐานข้อมูลเพื่อการศึกษาอื่น ๆ เพื่อให้การสืบค้นเป็นไปได้โดยสะดวก ทั้งนี้ยังรวมถึงการจัดทำตำราและหนังสือในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์

5. ระบบ Management Report ซึ่งจะ เป็นเครื่องมือสำหรับการบริหารงานของผู้บริหารในระดับต่าง ๆ โดยมีการนำข้อมูลที่มีมาวิเคราะห์ และนำเสนอเพื่อให้สามารถประเมินผลการบริหาร 8 อย่าง สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์และเป้าหมาย

ระบบเครือข่าย ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการเชื่อมโยงเครือข่ายส่วนกลางระหว่างกระทรวงฯ และโรงเรียนภายในสิ้นปี 2546 จำนวน 20,000 โรงเรียน และจะดำเนินการให้เสร็จสิ้นทั้งหมดภายในปี 2547 โดยลักษณะการเชื่อมต่อจะเป็นแบบ Dial-up หรือ Leased Line ความเร็วที่ 64 Kpbs ขึ้นอยู่กับจำนวนของคอมพิวเตอร์ในแต่ละโรงเรียนที่มีอยู่ แต่ทั้งนี้สำหรับโรงเรียน 921 โรงเรียน จะเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแบบ Leased Line ขนาดความเร็วที่ 256 Kbps ในฐานะที่ทำหน้าที่เป็นโรงเรียนต้นแบบของโครงการฯ พร้อมทั้งสามารถรองรับการเรียนการสอนในลักษณะ Real Time ได้

อย่างไรก็ดี ในส่วนของอินเทอร์เน็ตต่างประเทศปัจจุบันเป็นขนาด 8 Mbps เพื่อให้เหมาะสมกับการดำเนินการของโครงการ เห็นว่าควรขยายเพิ่มขนาดความเร็วเป็นอย่างน้อย 155 Mbps

อุปกรณ์พื้นฐานของโรงเรียน ในปัจจุบันโรงเรียนหลายแห่งในสังกัดสำนักคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติและกรมสามัญศึกษาได้มีอุปกรณ์ ICT เครื่องคอมพิวเตอร์ และระบบเครือข่ายไว้ใช้งานแล้ว ในส่วนงบประมาณที่ใช้จึงเป็นการประมาณการ โดยจะมีการสำรวจทางกายภาพโดยละเอียดเมื่อทราบรายชื่อโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการแล้ว

ส่วนการฝึกอบรมบุคลากรด้านไอที ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการจัดฝึกอบรมด้านไอทีทั้งในส่วนการดูแลเครือข่ายการผลิตสื่อการเรียนการสอนและอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ดีเพื่อให้มีบุคลากรของโรงเรียนมีความพร้อมในการดูแล และใช้งานระบบเครือข่ายของโครงการอย่างเท่าเทียมกัน จึงเห็นควรจัดให้มีการฝึกอบรม รวมทั้งการทดสอบความรู้หลังเข้ารับการฝึกอบรมของบุคลากรในแต่ละโรงเรียน

แนวคิดในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนในฝัน

นโยบาย

รัฐบาลที่จะขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา เน้นการกระจายอำนาจและมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชนรวมทั้งเร่งรัดพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาในทุก ๆ ด้าน ให้ใกล้เคียงกัน และกระจายไปในทุกภูมิภาคของประเทศ

วิสัยทัศน์

โรงเรียนในฝันสามารถพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายและไร้ขีดจำกัด (unconventional curriculum and learning) โดยอาศัยความร่วมมือและการสนับสนุนร่วมกัน (participation and Supports) ระหว่างผู้ปกครอง โรงเรียน และชุมชน ด้วยระบบบริหารจัดการที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักเรียน ครูอาจารย์ และชุมชน (all for education) เป็นโรงเรียนที่มุ่งพัฒนาสู่ความเป็นเลิศทั้งด้านวิชาการและการประกอบอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพตามความสามารถ รักการแสวงหาความรู้อย่างไม่สิ้นสุด รู้ทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถแข่งขันกับสังคมโลกได้³⁰

ลักษณะหลักสูตร

หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในฝันต้องมีลักษณะต่อไปนี้

³⁰ กระทรวงศึกษาธิการ, “โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน” 2546.

มาตรฐานและสาระการเรียนรู้มุ่งสู่ความเป็นเลิศ (advanced programmer)

- มีอิสระในการจัดการเรียนรู้ ตามศักยภาพผู้เรียน
- เปิดโปรแกรมการเรียนอย่างหลากหลายและมีมาตรฐานสูง
- เชื่อมโยงกับอาชีพในท้องถิ่น เพิ่มพูนทักษะเพื่อการประกอบอาชีพและการศึกษา

ต่อได้

● เน้นให้ผู้เรียนทุกคนสามารถสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้ และใช้เทคโนโลยี (ICT) เป็น และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศได้

- เป็นตลาดความรู้ให้แก่ชุมชน (ชุมชนร่วมเรียนรู้กับผู้เรียนได้ตามที่ต้องการ)
- เป็นหลักสูตรที่เรียนได้ทั้งนักเรียนและบุคคลทั่วไป
- เป็นหลักสูตรที่สะท้อนภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการศึกษาต่อและสร้างฐานการเรียนรู้สู่การประกอบอาชีพ (career path) ของผู้เรียน

แนวการบริหารจัดการ

โรงเรียนใช้การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (PDCA) ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและนวัตกรรมใหม่ๆ (คิดนอกกรอบ) โดยอาศัยแนวทางต่อไปนี้

- ปรับโครงสร้างการบริหารจัดการ สร้างบรรยากาศการบริหารที่เป็นเอกภาพ (school-based management)

● พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยวิธีการบริหารแบบทั่วทั้งองค์กร (whole-school approach)

- บริหารด้วยระบบข้อมูล (databased) และมีระบบดูแลนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ
- ระดมทรัพยากรและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากแหล่งเรียนรู้และ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (participatory learning)

● พัฒนาเครือข่ายที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชน โรงเรียนชั้นนำทุกสังกัด และสถาบันอุดมศึกษา (two - way communication)

- จัดสรรให้มีครูครบทุกสาระหลักสูตร และบุคลากรสนับสนุนเพียงพอ
- มีระบบการจูงใจ ทั้งนักเรียน ครู ผู้บริหาร และ ผู้สนับสนุนด้วยการประกวดผลงานผ่านสื่อ ICT อย่างต่อเนื่อง

- บริหารงบประมาณ และทรัพยากร แบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (result – based management)
- พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในให้มีความเข้มแข็ง

แนวการจัดการเรียนรู้

โรงเรียนต้องจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ (child – centered) อย่างแท้จริง โดยผ่านกระบวนการต่อไปนี้

- จัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนลงมือทำ (activities – based learning)
- เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม (site – based learning)
- เรียนรู้แบบร่วมมือ (co – operative learning) และเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (team projects)
- ร่วมเรียนรู้ร่วมกันกับชุมชนหรือสถานประกอบการ (participatory learning)
- เรียนรู้อย่างหลากหลายและบูรณาการ (diversified/Integrated learning model)
- เรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการเรียนรู้ผ่านเครือข่าย (ICT, E – learning, Network Learning)

แนวทางพัฒนาห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้

โรงเรียนจะสามารถพัฒนานักเรียนได้เต็มศักยภาพตามที่คาดหวังได้ ต้องมีห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน

- มีห้องสมุดที่ได้มาตรฐาน มีหนังสือและสื่อต่าง ๆ ครบถ้วนเพียงพอ มีบุคลากรคุณภาพดูแลรับผิดชอบ
- จัดให้มี E – Library, E – Book เครือข่ายการเรียนรู้ทาง Internet และมีคอมพิวเตอร์เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน
- เชื่อมโยงเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ในชุมชนอย่างทั่วถึง (lists of wisdom in communities)
- มีการอบรมผู้นำของแหล่งเรียนรู้ให้ทำหน้าที่ช่วยเหลือดูแลโรงเรียนได้ แนวทางพัฒนาบุคลากร

ครูผู้สอนเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคุณภาพนักเรียน จุดเน้นในการพัฒนาครูต้องมุ่งประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

- มีภาวะผู้นำทางการสอนเข้มแข็ง (สอนเก่ง)
- สร้างบรรยากาศความคาดหวังผลการเรียนสูง
- ยึดภารกิจการสอนเป็นเรื่องสำคัญ
- จัดสภาพแวดล้อมเกื้อกูลต่อการเรียน
- ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

- ติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด
- ท่วมทเวลาให้กับการสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้

แนวทางการประเมินผล

การประเมินผลการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญต้องใช้วิธีการที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ และเอื้อต่อการเทียบโอนผลการเรียนได้อย่างคล่องตัว แนวทางการประเมินผลการเรียนควรดำเนินการดังนี้

- กำหนดเกณฑ์ซึ่งเป็นตัวชี้วัดผลการเรียนที่ชัดเจน
- กำหนดภาระงาน/ผลงาน/โครงการที่นักเรียนต้องปฏิบัติ
- ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย สืบได้จากผลงานและสภาพการปฏิบัติงานตามจริง

(alternative and authentic assessment)

- ประเมินโดยยึดมาตรฐานการปฏิบัติงาน (performance standard assessment)
- ประเมินจากผลงาน (projects) และการแสดงความสามารถจากเพิ่มสะสมงาน
- นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินที่ท้าทายความสามารถ
- แจกจ่ายผลการเรียนให้ผู้เรียนทราบทันทีเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น

การประเมินคุณภาพภายในโรงเรียน (การประกันคุณภาพภายใน)

การพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืนได้ต้องอาศัยกลไกบางประการเป็นตัวขับเคลื่อน การประกันคุณภาพภายใน (quality assurance) เป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพรูปแบบหนึ่ง ซึ่งมุ่งพัฒนาคุณภาพทั้งโรงเรียน ภารกิจของการประกันคุณภาพภายในตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัย ลงวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2544 มีดังนี้

- การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
- การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
- การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
- การประเมินคุณภาพการศึกษา (ระดับเขตพื้นที่ และระดับชาติ)
- การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
- การผุดงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

เส้นทางสู่การเป็นโรงเรียนในฝัน

แนวทางการพัฒนาโรงเรียนไปสู่โรงเรียนในฝันมีขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. ขั้นเตรียมการและสร้างความเข้าใจ

ผู้บริหารศึกษาและเชื่อมโยงแนวคิดการพัฒนาสู่ความเป็นโรงเรียนในฝันรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย สร้างความเข้าใจและความตระหนักให้กับบุคลากรทางการศึกษาทุกฝ่าย เน้นการสร้างค่านิยมร่วมในการพัฒนา (shared vision)

2. ตรวจสอบสถานภาพโรงเรียน

โรงเรียนประเมินตนเอง เพื่อศึกษาความพร้อม สมรรถนะทั้งด้านปัจจัยที่จำเป็น (คุณภาพครู อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก) ปัจจัยเสริมการเรียนรู้ (ICT, E – learning, E-Media) และกระบวนการบริหารจัดการ (ความมีอิสระในการดำเนินการฯ)

3. สำรวจความต้องการของชุมชน

โรงเรียนจำเป็นต้องแสวงหาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับองค์กรที่เข้มแข็ง ภายในชุมชนรวมทั้งสร้างความเชื่อมโยงระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่นกับหลักสูตรสถานศึกษา (all for education)

4. กำหนดเป้าประสงค์ของการพัฒนา

โรงเรียนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชนกำหนดเป้าประสงค์ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข ใช้ภาษาอังกฤษและคอมพิวเตอร์ได้อย่างชำนาญ สามารถประกอบอาชีพพัฒนาอาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่น หรือศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้อย่างมีคุณภาพ

5. กำหนดแผนปฏิบัติการยกระดับคุณภาพ

กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่ความเป็นโรงเรียนในฝันตามจุดเน้นของแต่ละสถานศึกษาจัดทำแผนที่เกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่ายอาศัยกลไกการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นตัวกำกับ

6. ดำเนินการเพื่อยกระดับสู่ความเป็นโรงเรียนในฝัน

ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้อย่างทั่วถึง กำหนดกลไก และภารกิจที่ชัดเจน ดำเนินการตามแผน โดยมีตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจนเป็นเป้าหมายของการดำเนินงาน

7. ประเมินผลการปฏิบัติงาน

มีแผนการประเมินผลการปฏิบัติงานทั้งระยะสั้นและระยะยาว

8. สร้างความยั่งยืนในการพัฒนา

เขตพื้นที่การศึกษา กรมต้นสังกัด และกระทรวงศึกษาธิการให้ขวัญกำลังใจด้วยการมอบรางวัลความสำเร็จ สถานศึกษาพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องไม่หยุดยั้ง³¹

แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในฝัน

เพื่อให้ได้หลักสูตรสถานศึกษาที่มีลักษณะโดดเด่นสมกับการเป็น โรงเรียนในฝันของท้องถิ่นและชุมชน โรงเรียนจะต้องดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ ตรวจสอบและทบทวนกระบวนการจัดทำหลักสูตรตั้งแต่เริ่มต้นดังนี้

1. ใช้ผลการตรวจสอบสถานภาพโรงเรียนและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ปรับแต่งวิสัยทัศน์และเป้าหมายของโรงเรียนให้สอดคล้องรับกับความต้องการของชุมชน และสอดคล้องกับหลักสูตรของ โรงเรียนในฝันที่คาดหวัง
2. ทบทวนหลักสูตรสถานศึกษา ตั้งแต่การจัดโครงสร้างการกำหนดเวลาเรียน โปรแกรมการเรียน จัดรายวิชาพื้นฐานและเพิ่มเติมแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องและส่งผลถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ
3. ทบทวนหน่วยการเรียนรู้และแผนการสอน โรงเรียนแห่งใดยังไม่ได้ลงมือทำหรือแห่งใดยังทำไม่สมบูรณ์ ก็เร่งดำเนินการจัดทำหรือปรับปรุงให้สมบูรณ์ครบถ้วนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
4. ตรวจสอบศักยภาพของผู้บริหาร ครูอาจารย์ และบุคลากร ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำทางวิชาการและสามารถกระตุ้นให้ครูผู้สอนปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนแบบเดิม ๆ ที่เน้นการบรรยายเป็นการให้นักเรียนเรียนรู้จากการลงปฏิบัติ เรียนรู้ผ่านเทคโนโลยี สร้างและส่งเสริมการ

³¹ กระทรวงศึกษาธิการ, “โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน” 2546.

ร่วมคิดร่วมเรียนรู้ระหว่างครู นักเรียน และชุมชน (องค์กร อาชีพต่าง ๆ หรือสถานประกอบการ เป็นต้น) บุคลากรฝ่ายสนับสนุนต้องเข้าใจและเอื้อประโยชน์ในการให้บริการต่าง ๆ

5. ทบทวนระบบบริหารจัดการและการจัดปัจจัยเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนกรณีที่บางส่วนยังบกพร่องหรือยังไม่คล่องตัว ต้องเร่งปรับปรุงเพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาอย่างเร่งด่วน

6. ตรวจสอบระบบสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงาน เช่น บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาต้องชัดเจนและส่งเสริมการคิด และพัฒนาร่วมกันอย่างเข้มแข็ง บทบาทของที่ปรึกษาหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่โรงเรียนเชิญไว้ก็ควระเบียบต่าง ๆ เอื้อหรือขัดต่อการปฏิบัติงาน หัวใจสำคัญของการปฏิบัติงาน และได้ผลงานที่มีคุณภาพ แต่ถูกต้องตามกฎหมายและโปร่งใสตรวจสอบได้

7. ทบทวนการพัฒนาบุคลากร จากแผนพัฒนาบุคลากรที่โรงเรียนกำหนดไว้ โรงเรียนอาจต้องมีการปรับแผนใหม่ให้เหมาะสมกับการพัฒนาโรงเรียนไปสู่ความเป็นโรงเรียนในฝัน

8. ทบทวนระบบการประเมินผล ในที่นี้หมายถึงการทบทวนระบบการประเมินผลการเรียนที่ไม่เน้นแต่การทดสอบเนื้อหา หรือความรู้ ความจำ แต่ต้องประเมินจากผลงานและการแสดงออกตามความสามารถทบทวนระบบการประเมินตนเอง (ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา) เน้นกลไกการทำงานด้วยระบบคุณภาพ (Plan Do Check Act : PDCA)³²

คุณภาพเด็กไทยที่พึงประสงค์

ด้านพื้นฐานเพื่อการพัฒนา

- รักการอ่าน รักการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- สื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้อย่างมั่นใจ
- คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา เคารพสิทธิผู้อื่นได้อย่างมีสติ
- วางแผนการทำงาน คาดการณ์อนาคตได้
- ใช้เทคโนโลยีทันสมัย (คอมพิวเตอร์) ได้คล่องแคล่ว

ด้านคุณธรรมประจำตน

³²กระทรวงศึกษาธิการ, “โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน” 2546.

- มีวินัย และรับผิดชอบ
- อดทนอดกลั้น หนักเอาเบาสู้ง
- มีความซื่อสัตย์ รู้จักเสียสละ
- มีจิตสำนึกต่อส่วนร่วม

ด้านค่านิยม

- มีค่านิยมในการผลิตมากกว่าบริโภค
- รักบ้านเกิด รักท้องถิ่น รักความเป็นไทย
- เห็นคุณค่าการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
- รักการออกกำลังกาย และหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติด
- เลือกรวิถีคลายความเครียดจากศิลปะ ดนตรี กีฬา

รูปแบบการกำกับ ติดตามและประเมินผล

โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน

วัตถุประสงค์และผลลัพธ์ของโครงการ

เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้มีประกันคุณภาพได้มาตรฐานเทียบเคียงโรงเรียนชั้นนำให้ทั่วทุกอำเภอสามารถเป็นโรงเรียนต้นแบบ เป็นแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนช่วยเหลือพัฒนาชุมชน

โรงเรียนในฝัน เป็นโรงเรียนชั้นนำที่มีความเข้มแข็งทางด้านวิชาการอย่างแท้จริงมีมาตรฐานทั้งด้านผู้เรียน และผู้สำเร็จการศึกษามาตรฐานด้านกระบวนการเรียนรู้ หลักสูตร และการเรียนการสอน มาตรฐานด้านปัจจัย และมาตรฐานด้านการบริหารจัดการ โรงเรียนในฝันจะเป็นโรงเรียนของชุมชน เป็นที่ยอมรับศรัทธาของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคเอกชนที่พร้อมที่จะคืนกำไรให้สังคมโดยเข้าร่วมสนับสนุน และพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนในฝัน ทำให้รัฐไม่ต้องเสียงบประมาณมากนัก

โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน เป็นมาตรฐานสำคัญของการให้โอกาสแก่ลูกหลานไทยทุกคน ไม่ว่าจะเกิดมาในส่วนไหนของประเทศจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงทัดเทียมกัน เป็นการลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพการศึกษาระหว่างเมืองกับชนบท ระหว่างอำเภอใหญ่กับอำเภอเล็ก อีกทั้งโครงการนี้จะช่วยลดปริมาณการเดินทางมาเรียนในตัวจังหวัดของนักเรียนจากอำเภอต่าง ๆ ทำให้นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้เพิ่มขึ้นและเป็นการลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง คุณภาพ

การศึกษาจะเริ่มจากการ “กระจายตัว” ไปทั่วถิ่นไทย แทนที่จะ “กระจุกตัว” เฉพาะในเมือง ซึ่งเป็น
 อย่างนี้มาช้านาน โดยโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน

ตัวบ่งชี้ความสำเร็จของโครงการ

1. ตัวบ่งชี้มาตรฐานการศึกษาของชาติ 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ เป็นมาตรฐาน
 ด้านผู้เรียน 12 มาตรฐาน มาตรฐานด้านกระบวนการ 6 มาตรฐาน และมาตรฐานด้านปัจจัย
 9 มาตรฐาน
2. ตัวบ่งชี้เพิ่มเติมที่เป็นเอกลักษณ์ของโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน
3. ตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโครงการ

แนวการกำกับ ติดตาม และประเมินผล

1. เพื่ออะไร

1.1 พัฒนาวัฒนธรรมประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ทำให้เห็นคุณค่าที่เป็นพลวัต
 เกิดความสัมพันธไมตรี และเกิดความศรัทธาเริ่มสร้างสรรค์

1.2 เป็นเครื่องมือของการจัดการเปลี่ยนแปลงในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมองค์กร
 ด้วยความเต็มใจของทุกภาค

1.3 สร้างภาคีที่หลากหลาย

1.4 ทำให้ทุกอย่างเป็นกระบวนการเรียนรู้

2. หลักการ

2.1 ความเป็นอิสระที่จะสร้างสรรค์

2.2 การ empower ที่ทำงาน

2.3 มีเอกภาพเชิงเป้าหมาย แต่หลากหลายเชิงปฏิบัติ

2.4 ร่วมกันพัฒนาแล้วประเมิน

2.5 เป็นกระบวนการดึงพลังจากทุกคนเพื่อผลสัมฤทธิ์ของงาน โดยใช้กระบวนการ
 กำกับ ติดตาม ประเมินผล เป็นกระบวนการสร้างความสำเร็จ

2.6 ใช้การกำกับติดตาม และประเมินผลเป็นเครื่องมือพัฒนางาน

2.7 การประเมินผลเพื่อยืนยันสภาพจริง

3. ภาคี

ครู อาจารย์ ผู้บริหาร ผู้เรียน ผู้ปกครอง กรรมการโรงเรียน ผู้ประเมิน ชุมชน และ
 อื่น ๆ

รูปแบบการกำกับ ติดตาม และประเมินผลโครงการ

เป็นการบูรณาการระหว่าง Self – Assessment, Realistic Assessment, Conformity Assessment, Qualitative Assessment, Empowerment Evaluation และ Participatory Evaluation

เทคนิคการกำกับติดตาม

1. เทคนิคการรายงาน

1.1 รายงานการดำเนินงานในแต่ละไตรมาส โดยผู้รับผิดชอบในแต่ละแผนงานของโครงการ และสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ

1.2 รายงานการประเมินตนเองของผู้รับผิดชอบในแต่ละแผนงานของโครงการ และสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ

1.3 รายงานการเยี่ยมชมของนักวิชาการรับเชิญที่เชิญสถานศึกษาเสนอแนะ

2. เทคนิคการทดสอบ

2.1 ผลการทดสอบผู้เรียน โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2.2 ผลการทดสอบผู้เรียน โดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ

2.3 ผลการประเมินคุณภาพสถานศึกษา โดยสำนักงานการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

2.4 ผลการประเมินผลลัพธ์ และผลกระทบของโครงการ โดยนักวิชาการอิสระ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประอรศิริ อชิวัฒน์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาไทย โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาไทย ในโรงเรียนด้านการยกย่องเชิดชูครูและนักเรียนที่มีความสามารถด้านภาษาไทยผู้บริหารโรงเรียนได้ปฏิบัติในระดับมากทุกด้าน³³

ประเสริฐ ครอบแก้ว ได้ศึกษาบทบาทผู้บริหารโรงเรียนในการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการวิจัยพบว่าบทบาทผู้บริหารโรงเรียนในการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคือ การจัดกระบวนการเรียนรู้ การ

³³ ประอรศิริ อชิวัฒน์, “บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี”(วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,2542),บทคัดย่อ.

พัฒนาบุคลากร สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียน การสร้างความร่วมมือกับชุมชน การประเมินผลการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาหลักสูตร และการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ส่วนปัญหาความต้องการของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้คือ โรงเรียนขาดแคลนครู ครูมีภารกิจมาก ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ การสร้างความร่วมมือกับชุมชนมีน้อย และการวิจัยเพื่อพัฒนามีน้อย³⁴

อิทธิฤทธิ์ เกกนิชะ ได้ทำการวิจัยเรื่องความพร้อมในการจัดโรงเรียนในฝัน ในเขตพื้นที่การศึกษากระบี่ พบว่า โรงเรียนในฝันมีความพร้อมมากในด้านการบริหารจัดการและงบประมาณ³⁵

ชัชวาล ปัญญาไชย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นด้านบริหารจัดการโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน ในจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนในฝันในโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน ในจังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมมีคุณภาพมากในทุกๆด้าน³⁶

โอกาส ศิลปเจริญ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารและคณะครูต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในฝันจังหวัดสระบุรี พบว่า ชุมชนให้การสนับสนุนเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารจัดการงานวิชาการและมีส่วนร่วมในการสนับสนุนโครงการระดมทรัพยากรเพื่อนำมาใช้ในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก³⁷

³⁴ประเสริฐ ครอบแก้ว, "บทบาทผู้บริหารในการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ" (สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545), บทคัดย่อ.

³⁵ อิทธิฤทธิ์ เกกนิชะ "ความพร้อมในการจัดโรงเรียนในฝันในเขตพื้นที่การศึกษากระบี่ (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2547), บทคัดย่อ

³⁶ชัชวาล ปัญญาไชยการบริหารจัดการโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน"ในจังหวัดเชียงราย(ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร,2548),บทคัดย่อ.

³⁷โอกาส ศิลปเจริญ "ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในฝัน จังหวัดสิงห์บุรี " (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,2548),บทคัดย่อ.

ศุณีรัตน์ เงินพจน์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินการบริหารโรงเรียนในฝัน จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารโรงเรียนในฝัน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งด้านนักเรียน ด้านกระบวนการจัดการภายในโรงเรียน ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาด้านงบประมาณและด้านทรัพยากร³⁸

ดิลก อภิรักษ์จิต ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารโรงเรียนในฝันสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารโรงเรียนในฝันมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) แนวทางการบริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารควรปรับปรุง³⁹

สรุป

บทบาทของผู้บริหารมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นอย่างมาก ได้มีการศึกษาค้นคว้าอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมในปัจจุบัน ในสภาพปัจจุบันเป็นช่วงแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม และที่สำคัญคือการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่สำคัญในการจัดการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องทำอย่างไรที่จะนำโรงเรียนให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จได้นั้น ต้องอาศัยความเชื่อมั่น และความทุ่มเททั้งแรงกายแรงใจ ผู้บริหารสามารถช่วยให้บุคลากรพัฒนางานได้ด้วยการแสดงบทบาท 5 ประการ ตามแนวคิดของ แฟรเรน และเคย์ (Farren & Kaye) ได้แก่ ผู้อำนวยการผู้อำนวยความสะดวก ผู้ประเมิน ผู้คาดการณ์ ผู้ให้คำปรึกษา และผู้ส่งเสริมสนับสนุนศึกษา และผู้บริหารจะต้องแสวงหาแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้วิสัยทัศน์กว้างไกล มีทักษะในเชิงบริหาร เพื่อพัฒนาโรงเรียนเป็นโรงเรียนในฝันของประชาชน

³⁸ศุณีรัตน์ เงินพจน์ “การประเมินการบริหารโรงเรียนในฝัน จังหวัดนครปฐม โดยรูปแบบการกำหนดผลสำเร็จอย่างสมดุลรอบด้าน”(สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร,2548),บทคัดย่อ.

³⁹ ดิลก อภิรักษ์จิต, “การบริหารโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม”(สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร,2548),บทคัดย่อ.

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป และโรงเรียนในฝัน 2) ความแตกต่างของบทบาทผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป และโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยใช้โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปและโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เป็นหน่วยวิเคราะห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนตามแนวคิดของของเฟรเรน และเคย์ (Farren & Kaye) การดำเนินการวิจัยประกอบด้วยวิธีการและขั้นตอน การดำเนินการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย ประชากร ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

วิธีการและขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินงานวิจัยตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่กำหนดไว้ให้แล้วเสร็จตามกำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยไว้เป็น 3 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัยเป็นการจัดเตรียมโครงการอย่างเป็นระบบ โดยการศึกษาจากเอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ วรรณกรรม รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จัดทำโครงการวิจัย ตามคำแนะนำ และความเห็นของการอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อเสนออนุมัติโครงการวิจัย ต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการตามโครงการวิจัยเป็น ขั้นตอนที่ผู้วิจัยและการสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล ปรับปรุงข้อบกพร่องของเครื่องมือใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นในขั้นตอนที่ 1 โดยได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เมื่อได้รับการแก้ไขและตรวจสอบแล้ว จึงนำไปทดลองใช้ (try out) จำนวน 30 คน เมื่อหาความเชื่อมั่นได้แล้ว นำไปเก็บข้อมูลจากโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปและโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม จำนวน 29 โรงเรียน คือ จากโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป จำนวน 22 โรงเรียน และโรงเรียนในฝัน จำนวน 7 โรงเรียน และแล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ทำการวิเคราะห์ ข้อมูลทางสถิติและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

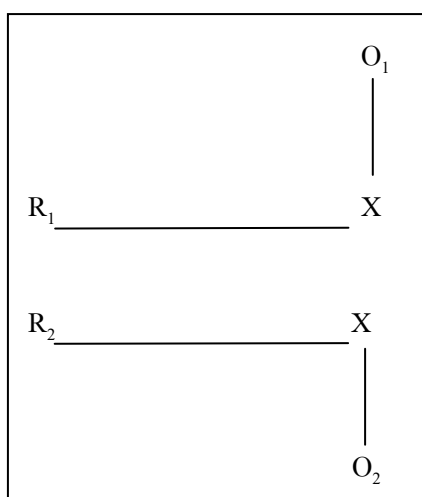
ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนการร่างรายงานผลงานวิจัยเสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมสารนิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่คณะกรรมการผู้ควบคุมสารนิพนธ์เสนอแนะ พิมพ์และส่งรายงานผลงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพสูงสุดและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วยแผนแบบการวิจัย ประชากรเป้าหมาย ตัวอย่างและขนาดของตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้ในงานวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แผนแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ที่มีแผนแบบการวิจัยมีรูปแบบการวิจัยแบบสองกลุ่มเปรียบเทียบไม่มีการทดลอง (the two group, non-experimental comparison) ซึ่งเขียนเป็นแผนผัง (diagram) ได้ดังนี้ คือ

- R₁ หมายถึง ตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร โรงเรียนทั่วไป
- R₂ หมายถึง ตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร โรงเรียนในฝัน
- X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษา
- O₁ หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากผู้บริหาร โรงเรียนทั่วไป
- O₂ หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากผู้บริหาร โรงเรียนในฝัน

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปจำนวน 22 โรงเรียน และโรงเรียนในฝันจำนวน 7 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม ผู้วิจัยเลือกผู้ตอบแบบสอบถามจากโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปโดยใช้วิธีจำแนกประเภทผู้ตอบแบบสอบถามออกเป็น 4 กลุ่ม คือกลุ่มผู้บริหาร รองผู้บริหาร คณะกรรมการวิชาการ และกลุ่มครูปฏิบัติการสอน โดยมีผู้บริหาร 1 คน รองผู้บริหาร 1 คน คณะกรรมการวิชาการ 4 คน และครูปฏิบัติการสอน 4 คน รวมผู้ให้ข้อมูล 220 คน และผู้ตอบแบบสอบถามจากโรงเรียนในฝันใช้วิธีจำแนกประเภทผู้ตอบแบบสอบถามออกเป็น 4 กลุ่ม คือกลุ่มผู้บริหาร รองผู้บริหาร คณะกรรมการวิชาการ และกลุ่มครูปฏิบัติการสอน โดยมีผู้บริหาร 1 คน รองผู้บริหาร 1 คน คณะกรรมการวิชาการ 4 คน และครูปฏิบัติการสอน 4 คน รวมผู้ให้ข้อมูล 70 คน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม ในโรงเรียนทั่วไป และโรงเรียนในฝัน ดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	จำนวนผู้ให้ข้อมูล/คน
ผู้บริหาร	29
รองผู้บริหาร	29
คณะกรรมการวิชาการ	116
ครูปฏิบัติการสอน	116
รวม	290

ที่มา : สำนักเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม, ข้อมูลสารสนเทศ ปีการศึกษา 2546 (นครปฐม : ฝ่ายแผนงาน, 2546), 4.

ตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ตัวแปรพื้นฐาน ตัวแปรที่ศึกษา ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งและประสบการณ์การทำงาน

2. ตัวแปรที่ศึกษา เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนตามแนวคิดของ แฟรเรน และเคย์(Farren & Kaye) ประกอบด้วย ตัวแปรย่อย 5 ตัว คือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ประสานงาน ผู้ประเมิน ผู้คัดสรรคนใหม่ ผู้ให้คำปรึกษา และส่งเสริมสนับสนุน

2.1 ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ประสานงาน ผู้ประเมิน ผู้คัดสรรคนใหม่ ผู้ให้คำปรึกษา และส่งเสริมสนับสนุน หมายถึง บทบาทของผู้บริหารที่มีลักษณะ (1) ช่วยให้ผู้บุคลากรรู้คุณค่าในงานอาชีพ ความสนใจ และทักษะที่เป็นจุดขายของตน (2) ช่วยให้ผู้บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนอนาคตด้านการทำงานระยะยาว(3) สร้างบรรยากาศการทำงานที่เปิดกว้างและรับฟังความคิดเห็นเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้บุคลากรแต่ละคนแสดงความสนใจเกี่ยวกับอนาคตด้านการทำงานของตนได้ (4) ช่วยให้ผู้บุคลากรมีความเข้าใจและสามารถแสดงความต้องการของตนเกี่ยวกับอนาคตด้านการทำงานได้

2.2 ผู้ประเมิน หมายถึง บทบาทของผู้บริหารที่มีลักษณะ (1) แจ้งผลการประเมินเกี่ยวกับการทำงานและผลการปฏิบัติตัวของสมาชิกในองค์กรอย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมา (2) แจ้งให้ผู้บุคลากรทราบความคาดหวังและมาตรฐานที่ใช้ในการประเมิน (3) รับฟังความคิดเห็นของบุคลากร ว่าสิ่งใดมีความสำคัญต่อการทำงานในปัจจุบัน และความมุ่งหวังในการปรับปรุงการทำงานต่อไป (4) ชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานผลการปฏิบัติตัวและเป้าหมายในอาชีพ (5) เสนอแนะกิจกรรมที่จะช่วยให้บุคลากรสามารถปรับปรุงการทำงานและการปฏิบัติตัวของตนได้

2.3 ผู้คัดสรรคนใหม่ ผู้ให้คำปรึกษา และส่งเสริมสนับสนุน หมายถึง บทบาทของผู้บริหารที่มีลักษณะ (1) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กร (2) ช่วยให้ผู้บุคลากรสามารถให้ข้อมูลและเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ (3) ชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มที่เกิดขึ้นและการพัฒนาใหม่ๆที่มีผลกระทบต่อหน้าที่การงานขอแ่งบุคลากร

2.4 ผู้ให้คำปรึกษา หมายถึง บทบาทของผู้บริหารที่มีลักษณะ (1) ช่วยให้ผู้บุคลากรแสดงเป้าหมายเกี่ยวกับอนาคตด้านการทำงานที่ตนต้องการได้ (2) ช่วยเหลือบุคลากรในการคัดเลือกเป้าหมายเกี่ยวกับอนาคตด้านการทำงานที่สามารถปฏิบัติจริงได้ (3) เชื่อมโยงเป้าหมายในการทำงานที่มีประสิทธิภาพให้เข้ากับความต้องการทางธุรกิจ และตามเป้าหมายขององค์กร (4) แสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่จะช่วยสนับสนุนรวมทั้งอุปสรรคที่มีผลต่อความสำเร็จในหน้าที่การงาน

2.5 ผู้ส่งเสริมสนับสนุน หมายถึง บทบาทของผู้บริหารที่มีลักษณะ (1) ช่วยให้ผู้บุคลากรแต่ละคนสามารถพัฒนาแผนงานโดยละเอียดที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในหน้าที่การงาน (2) ช่วยให้ผู้บุคลากรประสบความสำเร็จด้วยการประสานงานกับบุคคลในสาขาอาชีพอื่นๆในองค์กร (3) อภิปรายถึงความสามารถและเป้าหมายในหน้าที่การงานบุคลากรกับบุคคลที่สามารถหยิบยื่นโอกาสดี ๆ ให้กับบุคลากรเหล่านั้นได้ (4) สนับสนุนให้ผู้บุคลากรรู้จักใช้แหล่งข้อมูลต่าง ๆ ในการสร้างแผนงานเพื่อให้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (questionnaire) หนึ่งฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงาน ตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ (forced choice)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ตามแนวความคิดของ แฟรเรนและเคย์ (Farren & Kaye) ที่ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากแบบสอบถามของกนกวรรณ โสรจัตตานนท์ ซึ่งครอบคลุม 5 บทบาท คือ ผู้อำนวยการความสะอาด ผู้ประเมิน ผู้คาดการณ์ ผู้ให้คำปรึกษา และผู้ส่งเสริมสนับสนุน

ลักษณะแบบสอบถาม ตอนที่ 2 นี้ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของ ไลเกอร์ท์ (Likert)⁴⁰ ดังนี้

ระดับ1 หมายถึง บทบาทของผู้บริหารอยู่ในระดับน้อยที่สุดให้มีน้ำหนัก 1 คะแนน

ระดับ2 หมายถึง บทบาทของผู้บริหาร อยู่ในระดับน้อย ให้มีน้ำหนัก 2 คะแนน

ระดับ3 หมายถึง บทบาทของผู้บริหารอยู่ในระดับปานกลาง ให้มีน้ำหนัก 3 คะแนน

ระดับ4 หมายถึง บทบาทของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก ให้มีน้ำหนัก 4 คะแนน

ระดับ5 หมายถึง บทบาทของผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุด ให้มีน้ำหนัก 5 คะแนน

การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยวางแผนดำเนินการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ผู้ควบคุมสารนิพนธ์

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถาม และปรับแก้รายละเอียดตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence)

⁴⁰ Rensis Likert, New Pattern of Management (New York: McGraw-Hill, 1961), 74.

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (try-out) กับกลุ่มผู้บริหาร และครูปฏิบัติการสอน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป และโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 30 คน

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่ได้คืนมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)⁴¹ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จด้วยดี ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่าง ตามวิธีการและขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำบันทึกถึงบัณฑิตวิทยาลัยผ่านอาจารย์ที่ปรึกษา และภาควิชาบริหาร การศึกษา เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการพื้นที่การศึกษานครปฐม เพื่อออก หนังสือไปยังโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายในการขอข้อมูลจาก ผู้บริหาร โรงเรียน รองผู้บริหาร โรงเรียน คณะกรรมการวิชาการ ครูปฏิบัติการสอน โดยขอความร่วมมือจากรองผู้อำนวยการฝ่ายธุรการ เป็น ผู้รวบรวมแบบสอบถามคืน

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนจาก โรงเรียนต่าง ๆ ด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนมาเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ คือ

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
2. จัดระเบียบข้อมูลและลงรหัส
3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าร้อยละ (%)

⁴¹ Rensis Likert, New Pattern of Management(New York:McGraw-Hill,1961),74.

2. วิเคราะห์ระดับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน โดยค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best)⁴² ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 ถึง 1.49	แสดงว่า บทบาทของผู้บริหาร	อยู่ในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.50 ถึง 2.49	แสดงว่า บทบาทของผู้บริหาร	อยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.50 ถึง 3.49	แสดงว่า บทบาทของผู้บริหาร	อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.50 ถึง 4.49	แสดงว่า บทบาทของผู้บริหาร	อยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 4.50 ถึง 5.00	แสดงว่า บทบาทของผู้บริหาร	อยู่ในระดับมากที่สุด

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปและโรงเรียนในฝัน ใช้การทดสอบค่าที (t-test)

สรุป

การดำเนินวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) บทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปและโรงเรียนในฝัน 2) ความแตกต่างของบทบาทผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปและโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ประชากร ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษา(ช่วงชั้นที่3-4) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม จำนวน 29 โรงเรียน คือจากโรงเรียนทั่วไป จำนวน 22 โรงเรียน และโรงเรียนในฝัน จำนวน 7 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหาร โรงเรียนจำนวน 29 คน รองผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 29 คน คณะกรรมการวิชาการจำนวน 116 คน และครูปฏิบัติการจำนวน 116 คน รวมทั้งสิ้น 290 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารโรงเรียนตามแนวคิดของ เฟรเรนและเคย์ (Farren & Kaye) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที(t-test)

⁴² John W. Best, Research in Education (New Jersey : Prentice Hall Inc., 1970), 190.

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยเรื่อง “บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปและโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม” ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการส่งแบบสอบถามไปยัง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 290 คน และได้รับแบบ สอบถามกลับคืน 290 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 นำมา วิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย จำแนกออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปและโรงเรียนในฝัน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม

ตอนที่ 3 ความแตกต่างของบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปและ โรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 3 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	110	37.90
1.2 หญิง	180	62.10
รวม	290	100.00
2. อายุ		
2.1 20 - 30 ปี	10	3.40
2.2 31 - 40 ปี	69	23.80
2.3 41 - 50 ปี	136	46.90
2.4 51 ปี ขึ้นไป	75	25.90
รวม	290	100.00

ตารางที่ 3(ต่อ)

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	1.00
3.2 ปริญญาตรี	222	76.60
3.3 สูงกว่าปริญญาตรี	65	22.40
รวม	290	100.00
4. ตำแหน่ง		
4.1 ผู้บริหารโรงเรียน	29	10.00
4.2 รองผู้บริหารโรงเรียน	29	10.00
4.3 คณะกรรมการวิชาการ	116	40.00
4.4 ครูปฏิบัติการสอน	116	40.00
รวม	290	100.00
5. ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งตามข้อ 4		
5.1 น้อยกว่า 5 ปี	70	24.14
5.2 6-10 ปี	80	27.59
5.3 11-15 ปี	54	18.62
5.4 16-20 ปี	32	11.03
5.5 21 ปี ขึ้นไป	54	18.62
รวม	290	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 290 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 180 คน (ร้อยละ 62.10) เพศชาย จำนวน 110 คน (ร้อยละ 37.90) อายุระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.40 อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 69 คน คิดเป็น (ร้อยละ 23.80) และอายุระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุด มีจำนวน136 คน (ร้อยละ 46.90) มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 222 คน (ร้อยละ 76.60) เป็นคณะกรรมการวิชาการ และครูปฏิบัติการสอน จำนวน 116 คน เท่ากัน (ร้อยละ 40.00) โดยมีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง 6-10 ปี มากที่สุด จำนวน 80 คน (ร้อยละ 27.59) รองลงมาคือ น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 70 คน (ร้อยละ 24.14)

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป และโรงเรียนในฝัน
โดยภาพรวม สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม

ตารางที่ 4 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป และโรงเรียนในฝัน
โดยภาพรวม

บทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป และโรงเรียนในฝัน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ผู้อำนวยการ	4.05	.63	มาก
ผู้ประเมิ	3.85	.67	มาก
ผู้คาคการณ	3.87	.70	มาก
ผู้ให้คำปรึกษา	3.85	.64	มาก
ผู้ส่งเสริมสนับสนุน	3.95	.70	มาก
รวม	3.91	.66	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป และโรงเรียนใน
ฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} =$
3.91) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยจาก
มากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านผู้อำนวยการ ($\bar{X} = 4.05$) ด้านผู้ส่งเสริมสนับสนุน ($\bar{X} =$
3.95) ด้านผู้คาคการณ ($\bar{X} = 3.87$) ด้านผู้ให้คำปรึกษา ($\bar{X} = 3.85$) และด้านผู้ประเมิ ($\bar{X} =$
3.85) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ระดับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป
จำแนกเป็นรายด้าน

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ผู้อำนวยการ	3.91	.57	มาก
ผู้ประเมิ	3.65	.67	มาก
ผู้คาคการณ	3.69	.66	มาก
ผู้ให้คำปรึกษา	3.72	.64	มาก
ผู้ส่งเสริมสนับสนุน	3.89	.62	มาก
รวม	3.77	.58	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านผู้อำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 3.91$) ด้านผู้ส่งเสริมสนับสนุน ($\bar{X} = 3.89$) ด้าน ผู้ให้คำปรึกษา ($\bar{X} = 3.72$) ด้านผู้คาดการณ์ ($\bar{X} = 3.69$) และด้านผู้ประเมิน ($\bar{X} = 3.65$) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ระดับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในฝัน
จำแนกเป็นรายด้าน

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในฝัน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ผู้อำนวยความสะดวก	4.15	.69	มาก
ผู้ประเมิน	4.06	.07	มาก
ผู้คาดการณ์	4.05	.7	มาก
ผู้ให้คำปรึกษา	4.06	.78	มาก
ผู้ส่งเสริมสนับสนุน	4.26	.78	มาก
รวม	4.12	.69	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านผู้ส่งเสริมสนับสนุน ($\bar{X} = 4.26$) ด้านผู้อำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 4.15$) ด้านผู้ให้คำปรึกษา ($\bar{X} = 4.06$) และด้านผู้ประเมิน ($\bar{X} = 4.06$) และด้านผู้คาดการณ์ ($\bar{X} = 4.05$) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 วิเคราะห์ระดับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป
จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	ระดับปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	ผู้อำนวยการ 1.ช่วยให้ครูรู้คุณค่าของงาน และสร้างความตระหนักให้แก่ครูเกี่ยวกับ คุณค่าของงานทักษะที่จำเป็น	3.91	.57	มาก
	2.ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน ทั้งระยะสั้นและระยะยาว	3.82	.71	มาก
	3.สร้างบรรยากาศการทำงานที่เปิดกว้างและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	3.94	.66	มาก
	4.สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรได้แสดงความสามารถของตนเองอย่างเต็ม ศักยภาพ	3.97	.71	มาก
2	ผู้ประเมิน 5. แจ้งผลการประเมินเกี่ยวกับการปฏิบัติงานให้ครูทราบอย่างเปิดเผยและ ตรงไปตรงมา	3.65	.67	มาก
	6.แจ้งให้ครูทราบถึงความคาดหวังและมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ใช้ในการ ประเมิน	3.37	.98	ปาน กลาง
	7. เปิดโอกาสให้บุคลากรภายในโรงเรียนได้ประเมินผลการปฏิบัติงานของ ผู้บริหาร	3.61	.82	มาก
	8. ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญระหว่างการทำงานกับผลการปฏิบัติงานและ เป้าหมาย ในการปฏิบัติงาน	3.89	.67	มาก
	9. เสนอแนะกิจกรรมที่จะช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงการทำงานและ ปฏิบัติตัวของตนเองได้	3.72	.74	มาก
3	ผู้คาดการณ์ 10.เป็นผู้ร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน	3.67	.76	มาก
	11.สามารถนำข้อมูลสารสนเทศมาประกอบการตัดสินใจในการวางแผน	3.69	.66	มาก
	12. ทราบแนวทางแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นที่จะส่งผลกระทบต่อ ต่อการปฏิบัติงานและความต้องการของครู	3.65	.75	มาก
		3.65	.72	มาก
		3.78	.76	มาก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	ระดับปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
4	ผู้ให้คำปรึกษา	3.72	.64	มาก
	13.ช่วยให้คำแนะนำ/แนวทางเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนการสอน/การปฏิบัติงาน	3.65	.80	มาก
	14. ช่วยเหลือครูในการคัดเลือกเป้าหมายเกี่ยวกับงานของตนได้	3.78	.70	มาก
	15.เชื่อมโยงเป้าหมายในการทำงานที่มีประสิทธิภาพให้เข้ากับความต้องการขององค์กร	3.71	.73	มาก
	16.แสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่จะช่วยสนับสนุนรวมทั้งอุปสรรคที่มีผลต่อความสำเร็จของงาน	3.72	.71	มาก
5	ผู้ส่งเสริมสนับสนุน	3.89	.62	มาก
	17.ช่วยให้ครูแต่ละคนพัฒนาแผนงานที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของงาน	3.80	.76	มาก
	18.ช่วยประสานงานกับบุคคล องค์กร หรือหน่วยงานจากภายนอกจนงานสำเร็จ	4.01	.67	มาก
	19.มีส่วนสำคัญในการระดมทรัพยากรเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาโรงเรียน	3.95	.70	มาก
	20.สนับสนุนให้ครูรู้จักใช้แหล่งข้อมูลในการสร้างแผนงานที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน	3.81	.73	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่าในภาพรวมบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม โดยภาพรวมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากเช่นกัน เรียงตามลำดับค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ 1) ด้านผู้อำนวยการ ($\bar{X} = 3.91$) 2) ด้านผู้ส่งเสริมสนับสนุน ($\bar{X} = 3.89$) 3) ด้านผู้ให้คำปรึกษา ($\bar{X} = 3.72$) 4) ด้านผู้คาดการณ์ ($\bar{X} = 3.69$) 5) ด้านผู้ประเมิน ($\bar{X} = 3.65$) ตามลำดับ

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์ระดับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในฝัน จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในฝัน	ระดับปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	ผู้อำนวยการ 1.ช่วยให้ครูรู้คุณค่าของงาน และสร้างความตระหนักให้แก่ครูเกี่ยวกับคุณค่าของงานทักษะที่จำเป็น	4.15	.69	มาก
	2.ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติงานของโรงเรียนทั้งระยะสั้นและระยะยาว	4.07	.62	มาก
	3.สร้างบรรยากาศการทำงานที่เปิดกว้างและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	4.23	.80	มาก
	4.สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรได้แสดงความสามารถของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ	4.16	.86	มาก
2	ผู้ประเมิน 5. แจ้งผลการประเมินเกี่ยวกับการปฏิบัติงานให้ครูทราบอย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมา	4.06	.73	มาก
	6.แจ้งให้ครูทราบถึงความคาดหวังและมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ใช้ในการประเมิน	3.99	.92	มาก
	7.เปิดโอกาสให้บุคลากรภายในโรงเรียนได้ประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหาร	4.17	.78	มาก
	8.ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญระหว่างการทำงานกับผลการปฏิบัติงานและเป้าหมาย ในการปฏิบัติงาน	4.07	.98	มาก
	9. เสนอแนะกิจกรรมที่จะช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงการทำงานและปฏิบัติตัวของตนเองได้	4.11	.82	มาก
3	ผู้คาดการณ์ 10.เป็นผู้ร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน	4.05	.75	มาก
	11.สามารถนำข้อมูลสารสนเทศมาประกอบการตัดสินใจในการวางแผน	4.00	.83	มาก
	12. ทราบแนวทางแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นที่จะส่งผลกระทบต่อการทำงานและความต้องการของครู	4.00	.83	มาก
		4.16	.79	มาก

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในฝัน	ระดับปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
4	ผู้ให้คำปรึกษา	4.06	.78	มาก
	13.ช่วยให้คำแนะนำ/แนวทางเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนการสอน/การปฏิบัติงาน	3.93	.80	มาก
	14. ช่วยเหลือครูในการคัดเลือกเป้าหมายเกี่ยวกับงานของตนได้	4.09	.88	มาก
	15.เชื่อมโยงเป้าหมายในการทำงานที่มีประสิทธิภาพให้เข้ากับความต้องการขององค์กร	4.11	.84	มาก
	16.แสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่จะช่วยสนับสนุนรวมทั้งอุปสรรคที่มีผลต่อความสำเร็จของงาน	4.11	.84	มาก
5	ผู้ส่งเสริมสนับสนุน	4.26	.78	มาก
	17.ช่วยให้ครูแต่ละคนพัฒนาแผนงานที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของงาน	4.20	.79	มาก
	18.ช่วยประสานงานกับบุคคล องค์กร หรือหน่วยงานจากภายนอกจนงานสำเร็จ	4.29	.80	มาก
	19.มีส่วนสำคัญในการระดมทรัพยากรเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาโรงเรียน	4.27	.90	มาก
	20.สนับสนุนให้ครูรู้จักใช้แหล่งข้อมูลในการสร้างแผนงานที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน	4.30	.84	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่าในภาพรวมบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม โดยภาพรวมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากเช่นกัน เรียงตามลำดับค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ 1) ด้านผู้ส่งเสริมสนับสนุน ($\bar{X} = 4.26$) 2) ด้านผู้อำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 4.15$) 3) ด้านผู้ให้คำปรึกษาและด้านผู้ประเมิน ($\bar{X} = 4.06$) เท่ากัน 4) ด้านผู้คาดการณ์ ($\bar{X} = 4.05$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ความแตกต่างของบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป และโรงเรียนในฝัน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป และ โรงเรียนในฝัน
ในภาพรวม จำแนกรายด้าน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครปฐม

ด้าน	รูปแบบ	จำนวน	\bar{X}	S.D.	t	p
ผู้อำนวยความสะดวก	โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	220	3.91	.57		
	โรงเรียนในฝัน	70	4.01	.69	2.808	.006
ผู้ประเมิน	โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	220	3.65	.67		
	โรงเรียนในฝัน	70	4.06	.73	4.249	.000
ผู้คาดการณ์	โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	220	3.69	.67		
	โรงเรียนในฝัน	70	4.05	.75	3.814	.000
ผู้ให้คำปรึกษา	โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	220	3.72	.64		
	โรงเรียนในฝัน	70	4.06	.78	3.692	.000
ผู้ส่งเสริมสนับสนุน	โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	220	3.89	.62		
	โรงเรียนในฝัน	70	4.26	.78	4.059	.000
เฉลี่ย	โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	220	3.77	.58		
	โรงเรียนในฝัน	70	4.12	.69	4.133	.000

จากตารางที่ 9 ในภาพรวมความคิดเห็นบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม ระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป และ โรงเรียนในฝันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 จำแนกตามรายด้านทุกด้าน พบว่า ความคิดเห็นบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม ระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป และ โรงเรียนในฝัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่โรงเรียนในฝันปฏิบัติมากกว่าทุกข้อ

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป
และโรงเรียนในฝัน ด้านผู้อำนวยความสะดวก จำแนกตามรายข้อย่อย

ข้อ	รูปแบบ	จำนวน	\bar{X}	S.D.	t	p
1	โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	220	3.82	.71		
	โรงเรียนในฝัน	70	4.07	.62	2.808	.006
2	โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	220	3.94	.66		
	โรงเรียนในฝัน	70	4.23	.80	2.721	.008
3	โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	220	3.97	.71		
	โรงเรียนในฝัน	70	4.16	.86	1.663	.099
4	โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	220	3.90	.69		
	โรงเรียนในฝัน	70	4.16	.92	2.178	.032
เฉลี่ย	โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	220	3.91	.57		
	โรงเรียนในฝัน	70	4.15	.69	2.987	.003

จากตารางที่ 10 ความคิดเห็นบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษานครปฐม ระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป และโรงเรียนในฝัน ด้านผู้อำนวยความสะดวก
จำแนกตามข้อย่อย พบว่า ข้อ 1 ข้อ 2 และข้อ 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ.05 โดยที่โรงเรียนในฝันปฏิบัติมากกว่าในข้อ 1, 2, 4, 5 ส่วนข้อ 3 ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป
และโรงเรียนในฝัน ด้านผู้ประเมิน

ข้อ	รูปแบบ	จำนวน	\bar{X}	S.D.	t	p
5	โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	220	3.37	.98	2.808	.006
	โรงเรียนในฝัน	70	3.99	.92		
6	โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	220	3.61	.82	2.721	.008
	โรงเรียนในฝัน	70	4.17	.78		
7	โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	220	3.89	.67	1.663	.099
	โรงเรียนในฝัน	70	4.07	.98		
8	โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	220	3.72	.74	2.178	.032
	โรงเรียนในฝัน	70	4.11	.82		
9	โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	220	3.67	.76	2.987	.003
	โรงเรียนในฝัน	70	3.94	.74		
เฉลี่ย	โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	220	3.65	.67	4.249	.000
	โรงเรียนในฝัน	70	4.06	.73		

จากตารางที่ 11 ความคิดเห็นบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษานครปฐม ระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป และโรงเรียนในฝัน ด้านผู้ประเมิน จำแนก
ตามข้อย่อย พบว่า ข้อ 5 ข้อ 6 ข้อ 8 และข้อ 9 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05
โดยที่โรงเรียนในฝันปฏิบัติมากกว่าในข้อ 5, 6, 8, 9 ส่วนข้อ 7 ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป
และโรงเรียนในฝัน ด้านผู้คาดการณ์

ข้อ	รูปแบบ	จำนวน	\bar{X}	S.D.	t	p
10	โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	220	3.65	.75	3.129	.002
	โรงเรียนในฝัน	70	4.00	.83		
11	โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	220	3.65	.72	3.190	.002
	โรงเรียนในฝัน	70	4.00	.83		
12	โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	220	3.78	.76	3.589	.000
	โรงเรียนในฝัน	70	4.16	.79		
เฉลี่ย	โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	220	3.69	.66	3.814	.000
	โรงเรียนในฝัน	70	4.05	.75		

จากตารางที่ 12 ความคิดเห็นบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษานครปฐม ระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป และโรงเรียนในฝัน ด้านผู้คาดการณ์
จำแนกตามข้อย่อย พบว่าทุกข้อคือ 10, 11, 12 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
โดยที่โรงเรียนในฝันปฏิบัติมากกว่าทุกข้อ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี สงวนลิขสิทธิ์

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป
และโรงเรียนในฝัน ด้านผู้ให้คำปรึกษา

ข้อ	รูปแบบ	จำนวน	\bar{X}	S.D.	t	p
13	โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	220	3.65	.80	2.527	.013
	โรงเรียนในฝัน	70	3.93	.80		
14	โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	220	3.78	.70	3.845	.000
	โรงเรียนในฝัน	70	4.11	.84		
15	โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	220	3.71	.73	1.663	.099
	โรงเรียนในฝัน	70	4.16	.86		
16	โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	220	3.72	.71	3.814	.000
	โรงเรียนในฝัน	70	4.11	.84		
เฉลี่ย	โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	220	3.72	.64	3.692	.000
	โรงเรียนในฝัน	70	4.06	.79		

จากตารางที่ 13 ความคิดเห็นบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษานครปฐม ระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป และโรงเรียนในฝัน ด้านผู้ให้คำปรึกษา
ประเมิน จำแนกตามข้อย่อย พบว่า ทุกข้อ คือ ข้อ 13 ข้อ 14 ข้อ 15 และข้อ 16 แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยที่โรงเรียนในฝันปฏิบัติมากกว่าทุกข้อ

ตารางที่ 14 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป
และโรงเรียนในฝัน ด้านผู้ส่งเสริมสนับสนุน

ข้อ	รูปแบบ	จำนวน	\bar{X}	S.D.	t	p
17	โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	220	3.80	.76	3.767	.000
	โรงเรียนในฝัน	70	4.20	.79		
18	โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	220	4.01	..67	2.609	.010
	โรงเรียนในฝัน	70	4.29	.80		
19	โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	220	3.95	.70	2.694	.008
	โรงเรียนในฝัน	70	4.27	.90		
20	โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	220	3.81	.73	4.702	.000
	โรงเรียนในฝัน	70	4.30	.84		
เฉลี่ย	โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป	220	3.89	.62	4.059	.000
	โรงเรียนในฝัน	70	4.26	.78		

จากตารางที่ 14 ความคิดเห็นบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษานครปฐม ระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป และโรงเรียนในฝัน ด้านผู้ส่งเสริม
สนับสนุน จำแนกตามข้อย่อย พบว่า ทุกข้อ คือ ข้อ 17 ข้อ 18 ข้อ 19 และข้อ 20 แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่โรงเรียนในฝันปฏิบัติมากกว่าทุกข้อ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป และโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม 2) ความแตกต่างของบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปและโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ตามแนวคิดของ แฟรเรน และเคย์ (Farren & Kaye) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และหาค่าการทดสอบค่าที (t-test)

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 62.10 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.90 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 76.60 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 6-10 ปี มากที่สุด จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 27.59

2. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปและโรงเรียนในฝัน โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในฝัน พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป และโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่ามีความแตกต่างกันทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของโรงเรียนในฝันมากกว่าทุกด้าน

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง "บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปและโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม" สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ระดับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปและโรงเรียนในฝัน โดยภาพรวมและรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าพื้นฐานด้านความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ในการทำงานของผู้บริหารโรงเรียน และมีวัฒนธรรมองค์กรใกล้เคียงกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัชวาล ปัญญาไชย พบว่าการบริหารจัดการโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน ในจังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิฤทธิ์ เกกนิชะ พบว่าความพร้อมในการจัดโรงเรียนในฝัน ในเขตพื้นที่การศึกษาระบบปี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทั้งด้านบริหารจัดการและด้านงบประมาณ สุรินทร์น์ เงินพจน์ พบว่า สภาพการบริหารโรงเรียนในฝัน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งด้านนักเรียน ด้านกระบวนการจัดการในโรงเรียน ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา ด้านงบประมาณและด้านทรัพยากร และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดิลก อภิรักษ์จิต พบว่า 1) การบริหารจัดการโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) โรงเรียนต้องพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีให้เพียงพอและต้องจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้การเรียนภาษาต่างประเทศ โดยจ้างครูชาวต่างประเทศมาทำการสอน

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านผู้อำนวยการความสะดวก บทบาทด้านผู้อำนวยการความสะดวกของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปและโรงเรียนในฝัน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ ทักษะ มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญช่วยให้ครูรู้คุณค่าของงาน และทักษะที่จำเป็นของงาน ใ้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนงานของโรงเรียน รับฟัง ความคิดเห็นของคนอื่น สอดคล้องกับแนวคิดของเฟรเรน และเคย์ (Farren & Kaye) กล่าวว่า ผู้อำนวยการความสะดวก มีลักษณะ ดังนี้ (1) ช่วยให้บุคลากรรู้คุณค่าในอาชีพ ความสนใจและทักษะที่เป็นจุดขายของตน (2) ช่วยให้บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนอนาคตด้านการทำงานในระยะยาว (3) สร้างบรรยากาศการทำงานที่เปิดกว้างและรับฟังความคิดเห็นเพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรแต่ละคนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอนาคตด้านการทำงานของตนได้และ (4) ช่วยให้บุคลากรมีความเข้าใจและสามารถแสดงความต้องการของตนเกี่ยวกับอนาคตด้านการทำงานได้ ด้านผู้ประเมิน โดยภาพรวม ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป และโรงเรียนในฝัน พบว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีข้อย่อของโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป ในด้านการแจ้งผลการประเมินเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

ให้ครูทราบอย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมา อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนมีใจกว้างแจ้งให้ครูทราบผลการประเมิน ความคาดหวังและมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ใช้ในการประเมิน และรับฟังความคิดเห็นของบุคลากร ด้านผู้คาดการณ์ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป และโรงเรียนในฝัน พบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนมีทักษะในการให้ข้อมูลและช่วยครูเข้าถึงข้อมูลเพื่อประกอบการปฏิบัติงานในโรงเรียน ซึ่งแนวคิดของเฟรเรน และเคย์ (Farren & Kaye) กล่าวว่า ผู้คาดการณ์ มีลักษณะดังนี้คือ 1)ให้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรอาชีพ 2)ช่วยให้บุคลากรสามารถใช้ข้อมูลและเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ และ 3)ชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มที่เกิดขึ้นและการพัฒนาใหม่ ๆ ที่มีผลกระทบต่อหน้าที่การงานของบุคลากร ด้านผู้ให้คำปรึกษา ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป และ โรงเรียนในฝัน พบว่าอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีทักษะในการช่วยเหลือครูแสดงเป้าหมาย คัดเลือกเป้าหมาย และเชื่อมโยงเป้าหมายในการทำงานที่มีประสิทธิภาพและแนวคิดของเฟรเรน และเคย์ (Farren & Kaye) กล่าวว่าผู้ให้คำปรึกษา มีลักษณะดังนี้คือ 1)ช่วยให้บุคลากรแสดงเป้าหมายเกี่ยวกับอนาคตด้านการทำงานที่ตนต้องการได้ 2)ช่วยเหลือบุคลากรในการคัดเลือกเป้าหมายเกี่ยวกับอนาคตด้านการทำงานที่สามารถปฏิบัติได้จริง 3) เชื่อมโยงเป้าหมายในด้านการงานที่มีประสิทธิภาพให้เข้ากับความจริงและตามเป้าหมายขององค์กร และ 4)แสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่จะช่วยสนับสนุนรวมทั้งอุปสรรคที่มีผลต่อความสำเร็จในหน้าที่การงาน ด้านผู้ส่งเสริมสนับสนุน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป และโรงเรียนในฝัน พบว่าอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสามารถช่วยให้ครูพัฒนาแผนงานที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้และ สนับสนุนทรัพยากร และรู้จักใช้แหล่งข้อมูลในการสร้างแผนงาน ที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับแนวคิดของเฟรเรน และเคย์ (Farren & Kaye) กล่าวว่า ผู้ส่งเสริมสนับสนุนมีลักษณะดังนี้ 1).ช่วยให้ให้บุคลากรแต่ละคน สามารถพัฒนาแผนงานโดยละเอียด จะนำไปสู่ความสำเร็จในหน้าที่การงาน 2).ช่วยให้บุคลากรประสบความสำเร็จด้วยการประสานงานกับบุคคลในสาขาอาชีพอื่น ๆ ในองค์กร หรืออุตสาหกรรม3). อภิปรายถึงความสามารถ และเป้าหมายในหน้าที่การงานของบุคลากรกับบุคคลที่สามารถหยิบยื่นโอกาสดี ๆ ให้กับบุคลากรเหล่านั้นได้ 4). สนับสนุนให้บุคลากรรู้จักใช้แหล่งข้อมูลต่างๆ ในการสร้างแผนงานเพื่อให้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานได้

2. จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม ระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป และ โรงเรียนในฝัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามรายด้านทุกด้าน พบว่า ด้านผู้อำนวยการความสะดวก บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในฝัน มีการปฏิบัติมากกว่าทุกข้อ ด้านผู้ประเมิน บทบาทของผู้บริหาร

โรงเรียนในฝัน มีการปฏิบัติมากกว่าทุกข้อ ด้านผู้คาดการณ์ บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในฝัน มีการปฏิบัติมากกว่าทุกข้อ ด้านผู้ให้คำปรึกษา บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในฝัน มีการปฏิบัติมากกว่าทุกข้อ ด้านผู้ส่งเสริมสนับสนุน บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในฝัน มีการปฏิบัติมากกว่าทุกข้อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 เช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากข้อค้นพบของการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป และโรงเรียนในฝัน เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป และโรงเรียนในฝัน ควรอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน การประเมินผลการปฏิบัติงานให้มากขึ้น ให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงานแก่ครู และส่งเสริมสนับสนุนในการทำงาน และกำหนดเกณฑ์ในการปฏิบัติงานของครู
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่นกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดอบรมพัฒนาครูอย่างสม่ำเสมอเพื่อพัฒนาศักยภาพในการบริหาร
3. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปควรส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีทางการศึกษาแก่ครูและบุคลากรของโรงเรียน ให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการทำการวิจัยในอนาคตต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
2. ควรมีการศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปและโรงเรียนในฝัน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมวิชาการ, สำนักทดสอบทางการศึกษา. “คู่มือการประเมินคุณภาพการศึกษา.” กรุงเทพฯ :
กรมวิชาการ, 2541.

กรมสามัญศึกษา, กองแผนงาน. รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพ
ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา, 2542.

กระทรวงศึกษาธิการ. “โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน.” 2546.

ชัชวาล ปัญญาไชยการบริหารจัดการโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน”
ในจังหวัดเชียงราย(ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร,2548),บทคัดย่อ.

ดิลก อภิรักษ์จิต,”การบริหารโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม”(สาร
นิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
,2548),บทคัดย่อ.

ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนา
พานิช, 2543.

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บริษัทโรงพิมพ์จำกัด, 2534.

_____. แนวทางการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.

พิชัย ลีพิพัฒน์ไพบูลย์. “ผู้นำยุคโลกาภิวัตน์.” ส่งเสริมเทคโนโลยี 23, 131 (กุมภาพันธ์ – มีนาคม
2540) : 183.

“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.” ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา 116, 74 ก
(19 สิงหาคม 2542) : 14.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โรงพิมพ์การศาสนา, 2540.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, 2532.

วันชัย สิริชนะ. การวัดผลและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

สมยศ นาวิการ. การบริหาร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, 2544.

สุนีรัตน์ เงินพจน์ “การประเมินการบริหารโรงเรียนในฝัน จังหวัดนครปฐม โดยรูปแบบการกำหนดผลสำเร็จอย่างสมดุลรอบด้าน”(สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร,2548),บทคัดย่อ.

สุรศักดิ์ นานานุกูล. TQC การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรในสหรัฐอเมริกาและไทย. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น), 2539.

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. ความขัดแย้งการบริหารเพื่อความสำเร็จ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ตะเกียง, 2538.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. รายงานบทสังเคราะห์เรื่ององค์กำหนดประสิทธิภาพของโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ฟีนีฟับลิชชิ่ง, 2539.

อิทธิฤทธิ์ เกกينة “ความพร้อมในการจัดโรงเรียนในฝันในเขตพื้นที่การศึกษากระบี่(วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2547), บทคัดย่อ

โอภาส ศิลปเจริญ “ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในฝัน จังหวัดสิงห์บุรี “ (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,2548),บทคัดย่อ.

ภาษาอังกฤษ

Best, John W. Research in Education. New Jersey : Prentice-Hall Inc., 1970 .

Blake, Robert, R. and Jane S., Mouton. The Managerial Grid. Houston : Texas Gulf Publishing, 1964 .

Caela Farren and Beverly L. Kaye, “New skill for New Leadership Roles.” in The Foundation
3rd ed. New York : The Drucker Foundation , 1996.

Cronbach, Lee J. Essential of Psychological Testing. New York : Harper & Row Publishes,
1974.

Cohen, Bruce J. Introduction of Sociology. New York : McGraw-Hill Book Company, 1979.

Deming, Edward W. Out of crisis. Cambridge, Mass. : Massachusetts of Technology, 1986.

Dubrin, Andrew J. Leadership. New Jersey : Houghton Mifflin Company, 1995.

Ellis, R. “Quality assurance for university teaching : Issues and approaches.” in Quality assurance
for university teaching. Edited by R. Ellis. Great Britain : Open University Press,
1993.

Geogge, Rikey L., and Cristiani, Therese Stridde. Theory, Method Processes of Counseling and
Psychotherapy. New Jersey : Prentice-Hall Inc., 1981.

Good, C.V. Dictionary of Education. New York : McGraw-Hill , 1945.

Halpin, Andrew W. The Leadership Behavior of School Supernatants. Chicago :
Medwestration Center, The University of Chicago, 1959.

Hill, R. “Quality assurance continuous quality improvement and health care.” Document in
quality assurance seminar, Saraburi. 12-15 (October 1998).

Katz, Daniel and Kahn, Robert L. The Social Psychology of Organization. 2nd ed.
New York : John Wiley & Son, 1978.

Krejcic and Morgan. อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.
กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2530.

Likert, Rensis. New Patterns of Management. New York : McGraw-Hill Book Company Inc.,
1961.

Miller, E.L. "The Relationship Among Leadership Styles, Perception of the Nature of People, and Perceive–Leadership Effectiveness." Dissertation Abstracts International 48, 1 (October 1987).

Miller, George. Language of Communication. New York : Harper & Row, 1954.

Napoleon, Hill. Keys to Success. Boston : Allyn and Bacon, 1975.

Owen, Jame. "The Uses Of Leadership Theory." Michigan Business Review 25 (January 1973).

Roger, C. On Becoming a Person. Boston : Houghton Mifflin, 1961.

Sarbin, Theodore, and Jurnur, Raph H. Role The Encyclopedia of Social Science.
New York : Gordon and Breach Science Publishers, 1995.

Shertzer, Bruce, and Stone, Shelley C. Fundamentals of Guidance. Boston : Houghton Mifflin
Company, 1966.

Stebbing, L. Quality assurance : the route to efficiency and competitiveness. 3rd ed.
London : Ellis Horwood, 1983.

Weaver, Warren. The Theory of Communication. Illinois : University of Illinois Press, 1949.

White, Randall P. The Future of Leadership. San Francisco : Jossey-Bass Publishers, 1990.

Wrenn, C. The Counselor in a Changing Word. Washington : American Personnel and Guidance
Association, 1962.

ภาคนว
มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แบบสอบถาม

เรื่อง

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม

.....

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้ใช้สำหรับ ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร คณะกรรมการวิชาการและครู
ปฏิบัติการสอน

2. แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นโดยมีจุดประสงค์เพื่อทราบบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม

3. แบบสอบถามนี้มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ผู้วิจัยหวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณล่วงหน้าเป็น

อย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

นายมนัส ชัยยะ

นักศึกษาปริญญาโทสาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

แบบสอบถาม

เรื่อง

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม

.....

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงในปัจจุบัน

สถานภาพส่วนตัว	ช่องนี้สำหรับผู้วิจัย
1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง	
2. อายุ ☐ 20-30 ปี ☐ 31-40 ปี ☐ 41-50 ปี ☐ 51 ปีขึ้นไป	
3. ระดับการศึกษา ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี	
4. ตำแหน่ง ☐ ผู้บริหารโรงเรียน ☐ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ☐ คณะกรรมการวิชาการ ☐ ครูปฏิบัติการสอน	
5. ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งตามข้อ 4 ☐ น้อยกว่า 5 ปี ☐ 6-10 ปี ☐ 11-15 ปี ☐ 16-20 ปี ☐ 21 ปีขึ้นไป	

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติมากน้อยเพียงใด
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ					ช่องนี้ สำหรับ ผู้วิจัย
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
1. ผู้อำนวยการ						
1. ช่วยให้ผู้ครูรู้คุณค่าของงาน และทักษะ ที่จำเป็นของตนเอง						
2. ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผน ปฏิบัติงานของโรงเรียนทั้งระยะสั้น และระยะยาว						
3. สร้างบรรยากาศการทำงานที่เปิดกว้าง และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น						
4. สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรได้แสดง ความสามารถของตนเองอย่างเต็ม ศักยภาพ						
2. ผู้ประเมิน						
5. แจ้งผลการประเมินเกี่ยวกับการ ปฏิบัติงานให้ครูทราบอย่างเปิดเผย และตรงไปตรงมา						
6. แจ้งให้ครูทราบถึงความคาดหวังและ มาตรฐานการปฏิบัติงานที่ใช้ในการ ประเมิน						
7. รับฟังความคิดเห็นของบุคลากรเพื่อ นำไปปรับปรุงการปฏิบัติงาน						
8. ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญระหว่าง การทำงานกับผลการปฏิบัติงานและ เป้าหมายในการปฏิบัติงาน						

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ					ช่องนี้ สำหรับ ผู้วิจัย
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
9. เสนอแนะกิจกรรมที่จะช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงการทำงานและปฏิบัติตัวของตนเองได้						
3. ผู้คาดการณ์						
10. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรเพื่อประกอบการตัดสินใจในการบริหารงาน						
11. ช่วยให้บุคลากรสามารถให้ข้อมูลและเข้าถึงแหล่งข้อมูลเพื่อประกอบการปฏิบัติงานในโรงเรียน						
12. ชี้ให้เห็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของครู						
4. ผู้ให้คำปรึกษา						
13. ช่วยให้ครูแสดงเป้าหมายเกี่ยวกับงานของตนได้						
14. ช่วยเหลือครูในการคัดเลือกเป้าหมายเกี่ยวกับงานของตนได้						
15. เชื่อมโยงเป้าหมายในการทำงานที่มีประสิทธิภาพให้เข้ากับความต้องการขององค์กร						
16. แสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่จะช่วยสนับสนุนรวมทั้งอุปสรรคที่มีผลต่อความสำเร็จของงาน						

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ					ช่องนี้ สำหรับ ผู้วิจัย
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
5. ผู้ส่งเสริมสนับสนุน						
17. ช่วยให้ครูแต่ละคนพัฒนาแผนงานที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของงาน						
18. ช่วยประสานงานกับบุคคล องค์กร หรือ หน่วยงานจากภายนอกจนงานสำเร็จ						
19. สนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย						
20. สนับสนุนให้ครูรู้จักใช้แหล่งข้อมูลในการสร้างแผนงานที่ประสบความสำเร็จ ในการปฏิบัติงาน						

มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสุโขทัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร ภาคผนวก ข สงวนลิขสิทธิ์

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเรื่องมือ จำนวน 5 คน

1. นายชำนาญ สอนชื่อ

การศึกษา กศ.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1

2. นายวินัย ศรีเจริญ

การศึกษา ศ.ศ.ม. วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2

3. นายสำเริง กุจิรพันธ์

การศึกษา Ed.D. จาก University of Northern Philippines

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลนครปฐม

4. นายธีรพงษ์ ศรีโพธิ์

การศึกษา ศษ.ด.ประชากรศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

ตำแหน่ง ศึกษาานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2

5. นางสาวสุปราณี ไกรวัตนุสรณ์

การศึกษา ค.ค. สาขาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนมหารัชมงคล กรุงเทพมหานคร

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายมนัส ชัยยะ
ที่อยู่ปัจจุบัน	21/2 หมู่ 4 ตำบลบางแก้วฟ้า อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โทร. 034-276279 09-9852529
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนชัยสุนทรณ์วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่เพชรบูรณ์ เขต 3 โทรศัพท์ (056) 7347 โทรสาร (056) 797347
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2520	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2524	ปริญญาการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) วิชาเอกพลศึกษา จากมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา
พ.ศ. 2544	กำลังศึกษาปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2524	อาจารย์ 1 โรงเรียนวัดบางภาษี อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2526	อาจารย์ 1 โรงเรียนสามพรานวิทยา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2539	อาจารย์ 2 โรงเรียนวัดไร่จิงวิทยา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2543	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนบางเลนวิทยา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2544	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนวัดไร่จิงวิทยา อำเภอสามพราน จังหวัด นครปฐม
พ.ศ. 2546	ผู้อำนวยการโรงเรียนชัยสุนทรณ์วิทยาคม สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3